HISTORY STUDIES
INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

Amerika'nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa İlişkileri (1776-1876)

Foundation of America and the Relationship between USA and Europe (1776-1876)

İhsan Burak Birecikli[*]

Özet

Bu makale Amerika'nın kuruluşu ile ilgilidir. Bu çalışmada ABD'nin gelişmesi tahlil edilmiştir ve bağımsızlık döneminde yaşanılan Avrupa-Amerika ilişkileri incelenmiştir. Çalışmada, Amerika'nın kuruluş yıllarındaki dış politika anlayışı ortaya konmuştur. Avrupa ve Amerika ilişkilerinin gelişmesi ve ilk antlaşmalar ile ABD'nin Avrupa ve Akdeniz coğrafyasındaki faaliyetleri incelenmiştir. İngiltere ile Amerikan arasındaki savaş aslında bir bağımsızlık mücadelesi değildir. Aksine savaşın sebebi vergi meselesidir.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa, ABD, Avrupa-Amerika İlişkileri, İnsan Hakları, Amerikan Bağımsızlık Savaşı, Berberi Korsanlar.*

Abstract

This article deals with foundation of the America. In this study, USA's development has been analysed and it has been given information the relationship between Europe and the America in the period of the independence. It was investigated American foreign policy in independence period. The growing of the relationship, former treaties with Europe and the America; activities of the USA in Europe and Mediterranean were studied in this article. Indeed this war between England and America isn't a independence fight. On the contrary the reason of war is tax problem.

Key Words: *Europe, USA, Europe-America Relationships, Human Rights, American Revolutionary War, Barbary Pirates.*

GİRİŞ

18.asrın ikinci yarısının dünya tarihi açısından en önemli iki olayından biri: Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluşu, öteki de Fransız İhtilâli'dir. Amerikan Devrimi; Yeni Dünya'da bütünleşme, güçlenme ve genişlemeye yol açarken, Fransız Devrimi ise Eski Dünya'da 25 yıllık bir karışıklık doğurmuştur. Fransız İhtilali'nden birkaç yıl önce kurulan ABD; 19. asırda genişleyerek ve güçlü bir devlet haline gelerek kudretini ilk defa I.Dünya savaşında göstermiştir. Daha sonra II.Dünya savaşının liderliğini yapmış ve bugünün süper güçlerinden biri olmuştur.

20. asır tarihçileri, Amerikan devriminin uluslararası önemi hakkında fikir ayrılığına düşmüşlerdi. Bunlardan biri olan muhafazakâr Amerikalı tarihçi Daniel Boorstin; "*modern*

[*] *Dr.; Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü – Şanlıurfa/TÜRKİYE*

Avrupalı anlamda Amerikan Devrimi, hemen hemen hiçbir biçimde devrim değildi." derken, Birleşik Devletler'e bir Alman mülteci olarak gelen Hannah Arendt, Amerikan Devrimi'ni Fransız Devrimi ile karşılaştırarak; "*Amerikan Devrimi o derece muzafferâne bir başarı kazanmıştı ki yereli çok az aşan bir olay olarak kaldı.*" demekteydi. Buna karşılık, bir başka Amerikalı tarihçi olan R. R. Palmer, iki devrimin benzerlikler taşıdığına ve her ikisinin de 18. asır demokratik devrim çağında öncü aktörler olduğunda ısrar eder. Amerikalılar doğal olarak öncelikle kendi refahlarıyla ilgilendiler, fakat eylemlerinin ve başarılarının daha geniş anlamda, dünyanın geri kalanıyla doğrudan ilgili olduğuna da ikna olmuşlardı.[1] Bağımsızlığını ilan ettiği 1776'dan İspanya'yı yenilgiye uğratarak dünya çapında bir güç olduğunu ispatladığı 1898'e kadar geçen dönem, ABD tarihinin en uzun yüzyılıdır. Birbirini izleyen ekonomik, siyasi ve askeri başarıları; Yeni Dünya'da farklı bir idari yapılanmanın kuruluşunu ve bir sonraki asra damgasını vuracak küresel hâkimiyetin ipuçlarını içerir.

Ülkemizde Amerika Tarihi ile ilgili az sayıda bilimsel çalışma bulunmaktadır. Bu eserler de daha çok dilimize tercüme şeklindedir.[2] Bu çalışmamızın amacı; Amerikan kolonilerinin bağımsızlıklarını ilan sürecini, ABD'nin kuruluşunu ve kısaca Avrupa ile olan siyasi ilişkilerini incelemektir.

ABD, Kuzey Amerika kıtasının ortasında bulunmaktadır. Kuzeyde Kanada, güneyde Meksika, doğuda Atlas Okyanusu, batıda Büyük Okyanus vardır. Ayrıca Kanada'nın kuzey batısında Alaska ve Büyük Okyanus'un ortasında Hawai bulunmaktadır. ABD topraklarının uzunluğu; kuzeyden güneye 2575 km, doğudan batıya ise 4500 km'dir. Göller, çam ormanları, karlı dağlar, çayırlar, akarsular, yaylalar, kumlu kıyılar ve kurak toprakları ile Amerika farklı bir coğrafyadır.[3]
"*Amerikan Devrimi Neydi?*" sorusu birçok kez sorulmuş ve buna birçok yanıt verilmiştir. Amerikan Devrimi en yalın haliyle, Britanya İmparatorluğu içinde yaşanmış bir krizdi: Britanya'nın bakış açısından bu olay; 13 koloninin kaybedilmesi, Amerikan görüş açısından ise bağımsızlıklarının elde edilmesiydi. İkinci ve daha önemli bileşen, bir Amerikan cumhuriyetinin kurulmasıydı. Bu sürecin sırasıyla üç öğesi vardı: Savaş esnasında her bir Amerikan eyaletinde kurulan yönetimler, ulusal birliğin oluşturulması ve muazzam toplumsal değişmeler. Bu gelişmelerin her biri, meşru otoritenin kaynağı, özgürlüğün korunması, yönetsel gücün gerekliliği ve eşitliğin doğası hakkında önemli ideolojik sorulara yol açmıştı.[4]

I.Kolonilerin Kurulması

1492'den itibaren Amerika kıtası, Avrupa sömürgeciliğinin hücumuna uğramıştır. Amerika'ya ilk olarak 1492'de Kolomb'un gelmesiyle kazançlı çıkan İspanya'dır. 1500'de Portekizler, 1534'te Fransızlar ve 1603'te İngilizler kıtaya gelmişlerdir.[5] Ayrıca 1607'de

[1] David Parker, **Batıda Devrimler ve Devrimci Gelenek 1560-1991**, Çev.:Kemal İnal, Dost kitapevi yayınları, Ankara, 2003, s.116.
[2] **Bkz.** H.S. Commager-A. Nevins, **ABD Tarihi**, Çev.:Halil İnalcık, Doğu Batı yayını, Ankara, 2005. Howard Zinn, **Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi**, Çev.:Sevinç Sayan Özer, İmge kitapevi, Ankara, 2005. Gérard Dorel, **Amerikan İmparatorluğu Atlası**, Çev.:Alper Altuğ, NTV yayınları, İstanbul, 2007. Ayrıca, Ramazan Özey, **Amerika Coğrafyası**, Aktif yayıncılık, İstanbul, 2007. Bu kitapta, Amerika kıtasının fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Cemal Kutay, **Amerika**, Boğaziçi yayınevi, İstanbul, 1979.
[3] **Amerika Coğrafyasının Ana Hatları**, ABD Basın ve Kültür Merkezi yayını, Ankara, Tarihsiz, s.5.
[4] Parker, **age.**, s.94.
[5] Fernand Braudel, **Uygarlıkların Grameri**, Çev.:M.Ali Kılıçbay, İmge yayını, Ankara, 2001, s.500-501.

Amerika'ya ilk gelenlerin hepsi erkekti. Bunlar Jamestown kasabasını kurdular. İngiltere'den 90 genç kız taşıyan bir gemi geldi. Bunlar, nakliye masraflarına karşılık 120 libre tütün vermeye razı olan göçmenlere eş olarak verildi. Aynı şekilde zencilerle dolu gemiler de gelerek bunlar göçmenlere köle olarak satıldı.[6] Amerika'daki ilk sömürge dönemi, 1608 yılında İngiltere'den gelen 100 kişilik bir grubun Virginia bölgesine yerleşmesiyle başlamıştır. Daha sonraları Avrupa'daki birçok ülke bu göç hareketine uyum sağlamış ve artan göç hareketleri neticesinde Amerika'da "*koloni*" adı verilen yerleşim birimleri oluşmuştur. Koloniler için Avrupa ülkeleri aralarında bir paylaşım savaşına girişmişler ve sonuçta Amerika'daki tüm koloniler İngiltere'nin büyük bir sömürgesi haline gelmiştir. İngiltere, zamanla koloniler üzerinde hâkimiyet hakkını genişletmiş ve desteklediği göç hareketleri ile bölgedeki hâkimiyetini güçlendirmeye çalışmıştır.[7] İngiltere dış politikada kolonileştirme politikasını merkantalizm doktrininin esaslarına göre düzenlemiştir.[8] Amerikan topraklarına ilk yerleşenler arasında en kalabalık grup İngilizlerdi. Kolonilerde devrimi savunan kesimin önde gelenlerinden biri olan İngiliz asıllı Thomas Paine 1776'da şöyle yazmıştı: "*Amerika'nın anayurdu Avrupa'dır. İngiltere değil.*" Bu sözler, sadece Büyük Britanya'dan gelen grupları değil, İspanya, Portekiz, Fransa, Hollanda, Almanya ve İsveç göçmenlerini de tanımlıyordu. Bununla birlikte 1780 yılında her dört Amerikalı'dan üçü ya İngiliz idi ya da İrlanda kökenliydi.[9] Bu durum Amerika kıtasında tarih boyunca İngiliz dili ve kültürünün hâkimiyetini sağlamıştır.

Amerika, Kanada ile beraber Batı uygarlığının temsilcisidir. Avrupa ile ortak noktası iktisadi ve sosyal sistem olarak kapitalizmi, siyasal rejim olarak da demokrasiyi kabul etmesidir. ABD'yi kuranlar özellikle Avrupa'dan göç edenlerdir. Ancak göçmenler, Avrupa'daki siyasal baskıdan ve iktisadi zorluklardan kaçarak geliyorlardı. Böylece içlerinde Avrupa'ya karşı derin bir tepkiyi taşıyorlardı. Amerika, onlar için bir özgürlük beldesi idi. Orada hem özgürlük içinde yaşayabilir hem de zenginleşebilirlerdi. Çok geçmeden Avrupalılığa karşı çıkan ve Amerikalı olan bir kuşak doğmaya başladı. Amerikan kolonileri, pek çabuk kalabalıklaştılar; göçmenleri çeken unsurlar: Düşük fiyata toprak bolluğu, yiyeceklerdeki ucuzluk, işçi ücretlerindeki yükseklik ve istediği dine ve mezhebe tabi olma kolaylığı idi.[10] Amerika kıtasındaki plantasyonların avantajlarına; geldikleri yerler için depo işlevi görmelerinin yanında ülkelerine yağ, şeker, tütün vs. gibi hammaddeleri sağlamak istenmiştir.[11] Kuzey Amerika'ya göç edenler, güneye gelenler gibi altın ve elmas bularak zengin olup ülkelerine dönmek hırsıyla değil; dinsel baskılardan, işsizlik ve yoksulluktan kurtulmak, kendilerine özgürce yaşayacakları yepyeni bir ortam oluşturmak amacıyla göç etmişlerdi. Temelli yerleşmek düşüncesiyle göç ettiklerinden ailelerini de yanlarına alarak gelmişlerdi. Göçmenlerde kader birliği yaptıran üç unsur vardı: Fransa'nın askeri ve ekonomik baskısına duyulan öfke, Kızılderililere duyulan öfke ve İngiliz sömürgeciliğine karşı zamanla artan öfke.[12]İnalcık ilk koloniler için şöyle demektedir: **"***İngiltere'de 1730-1760 döneminde din meselesi tartışma konusu; Katoliklik, Protestanlık, Anabaptizm, Püritanizm. İngiliz devleti Püritenleri kanun dışı saydı, baskı vardı, yakalananlar takibata uğruyor, onlar da*

[6] Commager-Nevins, **age**., s.20-22.
[7] **Gelişim Genel Kültür Ansiklopedisi**, Amerikan Tarihi, Fasikül No:78, Gelişim yayını, İstanbul, 1979, s.25.
[8] Charles McLean Andrews, **The Colonial Background of the American Revolution: Four Essays In American Colonial History**, Yale University Press, London, 1978, s.93.
[9] George Clack, **ABD'nin Portresi**, Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı yayını, 1997, s.5.
[10] Server Tanilli, **Uygarlık Tarihi**, Cem yayını, İstanbul, 1996, s.157-158, 377.
[11] Richard Middleton, **Colonial Amerika: A history 1607-1760**, Cambridge Mass., Blackwell, 1992, s.12.
[12] Sander, **age**., s.154-155.

Hollanda'ya kaçtılar, Hollanda'da da tutunamadılar, uzak bir memlekete gidip kendi hayatlarını ve dinî inançlarını yaşamak için Amerika'yı seçtiler. İlk defa Massachusettes'e, Amerika'nın kuzey kısmına, sonra güneye koloni halinde yerleştiler. İlk zamanlar çok bağnaz bir din hayatı yaşadılar; herkesin hal ve hareketi takip ediliyor, cezalandırılıyor; öyle bir taassup ve baskı. İşte ilk Amerikan kolonisi böyle doğdu."[13] Püritenlerin çoğunlukta olduğu bölgelerde tekstil sektörü çökünce, buradaki işçiler işlerini kaybettiler. Ayrıca birçok kez bereketsiz mahsul alınmıştı. Açlık tehdidi, hastalıkların patlak vermesi, suç oranının artışı ve halktan toplanan yüksek vergiler; halkın İngiliz Kralı'na olan öfkesini arttırmaktaydı. Püritenler bu şartlar altında özgürce ibadet edebilecekleri ve kendi işlerini kurabilecekleri yeni bir toprak hayal ediyorlardı.[14] Nitekim 1641 yılında 14 bin Püriten "*Massachusetts Bay Colony*"e gelmek üzere İngiltere'den ayrılmıştır. Bu olay "*Büyük Göç*" olarak bilinmektedir.[15]

Amerika'nın nüfusu 1760 yılında sadece 13 kolonide yaklaşık 1 milyon 600 bin kişi idi.[16] 1790'da 4 milyon, 1840'da 17 milyon oldu. "*Politik zulümlerden kaçan ve hürriyet isteyen birçok insan Avrupa'dan okyanusu aşıp Amerika'ya geliyordu. İrlandalılar kıtlıktan kaçıyordu. Bu insanlar neden Amerika'yı bir adanmış toprak görmekte idiler? Kısmen bu toprak kimseye ait olmadığı için. Seyyar bir sınır her yıl batıya doğru ilerliyordu. Her insan en uç noktaya giderek kendi öz efendisi oluyordu.*"[17] Mesela: Virginia'ya gelenler beş parasız maceraperest altın avcıları idi. Esnaf ve çiftçiler ise daha sonra geldiler.[18] İngiliz göçmenler yerleştikleri Jamestown kasabası'nda toprakla çok fazla ilgilenmediler ve daha rahat bir yaşam için gelen göçmenler altın ve gümüş gibi değerli maden avına çıkmaya yöneldiler.[19]

Anavatandaki yönetim şekli sömürgelerde de uygulanıyordu. Mesela; İngiltere'deki Kral'a, Lord'a ve Avam Kamarası'na, kolonilerde Vali, Konsey ve Temsilciler Meclis'i tekâbül etmekteydi. Kral'ın tayin ettiği vali ile koloninin yasama meclisi arasında vergi konusunda mücadele oluyordu. Kolonilerin hürriyet ve haklarla ilgili anayasaları vardı. Diğer sömürgelerden farkı ise; bu kolonilerin kıtanın yerli halkları ile değil Avrupa'dan gelen göçmenlerle kurulması idi. Bazı koloniler, ticaret şirketleri ve büyük toprak sahipleri tarafından kurulmuş, bazıları da dini sebeplerle göç edenler tarafından kurulmuştur. Bu koloniler zamanla krala ait sömürgeler haline getirilmişlerdir.[20] İngilizlerin kolonilerdeki iskân ve yönetim şekli farklıydı. Birincisi kral, istediği birini vali olarak tayin ederdi. Vali de, kral adına toprakları idare ederdi. İkincisi kral, bir şahsa veya bir şirkete bir miktar arazi tahsis ederdi ve bu durumda yine kralın himayesinde olmak kaydıyla halk yönetilirdi. Üçüncüsü ise belirli sayıdaki göçmenlerin bir siyasi varlık oluşturarak anavatanın himayesinde, onun kanunlarına aykırı olmayacak tarzda kendilerini yönetmeleri idi. Hürriyetler açısından en uygun olan bu kolonizasyon sistemi bir tek New England'da benimsenmişti.[21] Amerikan kolonileri ihtiyaç duydukları tüm mamulleri metropolden alıp, bütün tarımsal ürünlerini de İngiltere ve sömürgelerine satıyorlardı. Ancak bu düzenleme Pennsylvania'nın, İngiltere'den 500 bin liralık mal almasına karşılık ona yalnızca 40 bin liralık satmasını engellememektedir.

[13] Emine Çaykara, **Tarihçilerin Kutbu Halil İnalcık Kitabı**, İş Bankası yayınları, İstanbul, 2006, s.139-140.
[14] John A. Krout, Arnold S. Rice, C.M. Haris, **United States History to 1877**, Harper Colins, USA, 1991, s.20.
[15] Harry M. Ward, **Colonial America 1607-1763**, Prentice Hall Inc., USA, 1991, s.46.
[16] Thomas L.Purvis, **Colonial America To 1763**, Facts On File, Inc., USA, 1999, s.19.
[17] Andrea Maurois-Louis Aragon, **Amerika-Rusya**, Cilt:1, Çev.:Galip Üstün, Cem yayını, İstanbul, 1968, s.9.
[18] Alexis de Tocqueville, **Amerika'da Demokrasi**, (Haz.:İ.Sezal-F.Dilber), Yetkin yayını, Ankara, 1994, s.34.
[19] Ronald P. Dufour, **Colonial America**, West Publishing Company, USA, 1994, s.88.
[20] Fahir Armaoğlu, **Siyasi Tarih,** TTK yayını., Ankara, 2003, s.24-25.
[21] Tocqueville, **age**., s.37.

Benjamin Franklin, aradaki farkı Fransa, İspanya, Danimarka, Hollanda vb. mal satarak kapattıklarını açıklamıştır.[22]

1619 yılı Amerika'ya ilk defa temsili hükümet yönteminin girmesi açısından da çok önemlidir. Yine bu temsili hükümet Avrupa kolonileri arasında da ilk olma özelliği taşımaktadır. 30 Temmuz-4 Ağustos tarihleri arasında "*Burgess*" adı verilen meclis üyeleri Jamestown kilisesinde toplandı. Meclis; 1 vali, 6 üye ve her on plantasyondan 2 üye olmak üzere temsilcilerden oluşmaktaydı. Kanun yapmak üzere seçilen bu temsili hükümet Burgess Hanedanı (*House of Burgesses*) olarak bilinmektedir.[23]

II.İhtilalin Çıkması

Geçmiş yılların acı anılarına ve sınır anlaşmazlıklarına rağmen bir İngiliz-Amerikan savaşı çıkması beklenir bir şey değildi. İngiltere'den Amerika'ya olan sermaye ve mamul mal akışı ve buna karşılık olarak hammadde özellikle pamuk gelmesi, iki ekonomiyi daha sıkı bağlarla birbirine bağlamış idi.[24] Kolonilerin İngiltere'ye karşı isyanında vergi meselesi[25] temel sebep olmuş, vergi artışına da Yedi Yıl Savaşları[26] sebep olmuştur.[27] İngiltere ile Fransa arasında yaşanan bu savaşlar neticesinde İngiltere, Kuzey Amerika'daki Fransız kolonilerini, Kanada'yı ve Hindistan'ı ele geçirmiştir.[28] Bu savaşlarda İngiltere çok para harcamıştı. Bu yüzden Amerika'daki koloniler için yeni mali yükler çıkardı. Koloniler, İngiliz subayları yönetiminde Fransa'ya karşı savaşmıştı. Ayrıca bu savaş kolonilerin kendilerine güven kazandırmıştı.[29] Böylece 1763 Paris Barışı ile kuzeyden ve batıdan Fransız tehlikesi ve güneyden de İspanyol tehlikesi artık kalmamıştı.

Ekonomik refahın etkisiyle Amerika'da 1776-1806 yılları arasında nüfus iki kat artmıştır. Boston'un nüfusu 20 bin olup çocuklarını Harvard ve Yale üniversitelerine gönderen kültür düzeyi yüksek bir burjuva sınıfı vardı. Ancak kentteki dinsel bağnazlık, düşünsel geleneği ve çok sayıda kitap ile gazetenin ve liberal düşüncelerin yaygınlık kazanmasını engelleyememiştir.[30] New York'ta büyük mülk sahipleri ve tüccarlar tarafından yönetilen 50 üyeli bir komite kurulmuştu; aşırılar yavaş yavaş elendiler ve Amerikan kamuoyu çok geçmeden bağımsızlık taraftarı radikallerle, metropolle anlaşma yolları arayan muhafazakârlar

---

[22] Braudel, **age**., s.503.
[23] Meryem Doğan, "İngiltere'nin Amerika'da Uyguladığı Sömürge Siyaseti 1620-1774", Fırat Ü.SBE. Basılmamış YLS Tezi, Elazığ, 2007, s.69.
[24] Paul Kennedy, **Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri, Ç**ev.:B.Karanakçı, İş Bankası yayını, Ankara, 1991, s.209.
[25] İngiltere, yeni kıtadaki kolonileri kendisi için ekonomik alanda ciddi ve tehlikeli birer rakip olarak görmeye başlayınca kendi aleyhine gelişen ekonomiyi denetim altına almak istemiş ve önemli bir mali araç olan vergileri devreye sokmuştur.
[26] Yedi Yıl Savaşları: Fransa ve İngiltere arasında sömürgeler ve dünya hegemonyası için 1756'da başlamış ve yedi yıl sürmüştür. Bu savaşlar sonucunda Hindistan, Afrika ve Amerika'daki Fransız toprakları İngiltere'nin denetimine girmiştir. Fransa'nın ekonomisinin dayandığı denizaşırı topraklarının hemen hemen tümü elinden çıkmıştır. 1763'te Paris'te barış antlaşması imzalanmış ve Avrupa'da güç dengesi korunmuş, ancak İngiltere, denizlere egemen olmuştur.
[27] Richard N. Current, T. Harry Williams, Frank Freidel, Alan Brinkley, **American History: A Survey**, Seventh Edition, Vol:1, Alfred A. Knopf, New York, 1987, s.103-104
[28] Erol Tümertekin, **Anglo-Amerika**, İstanbul Üniversitesi yayını., İstanbul, 1970, s.177.
[29] Armaoğlu, **age**., s.26.
[30] **Gelişim-Hachette Türk ve Dünya Tarihi Ansiklopedisi,** Cilt:5, Gelişim yayını, İstanbul, 1985, s.1328.

arasında ikiye bölündü. Özellikle işçilerden oluşan radikal topluluklar İngiltere ile açıkça savaşa girmek istiyorlardı.[31] Devrim, şiddetli ve vahşi bir iç savaşa yol açtı. İngiltere'nin ayaklanmayı bastırma girişimlerini etkin olarak destekleyen nüfusun yüzde 20 ile 30 dolaylarındaki kesimi, yeni yönetim için sürekli güçlükler çıkardı; Yurtseverler ile Sadıklar arasındaki Carolina'nın sınır kasabalarında yaşanan çatışmalar giderek bir vahşete dönüştü. Sadıklar'dan birçoğunun mülkleri müsadere edildi; birçoğu sürgün edildi veya ayak takımının şiddetine kurban gitti, bazıları da asıldı.[32]

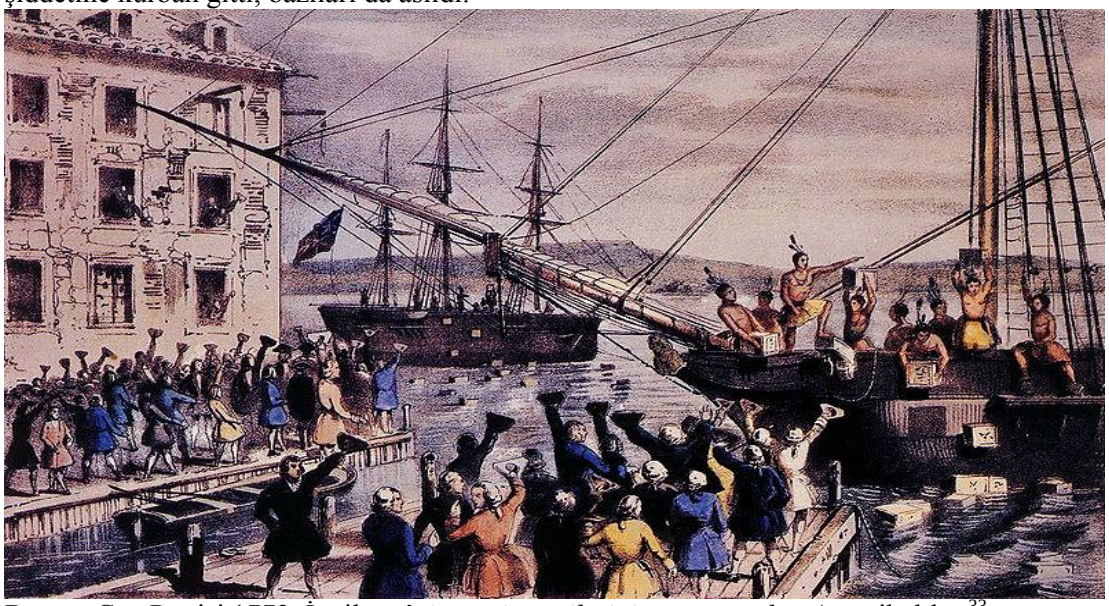

Boston Çay Partisi 1773, İngiltere'nin yeni vergilerini protesto eden Amerikalılar.[33]

1765'te İngiltere koloniler için "*Damga Pulu Yasası*"nı çıkardı.[34] Koloniler ise toplanıp "*Haklar Beyannâmesi*"ni kabul ederek İngiltere kralından daha adil davranmasını istediler. İngiltere ise Pul Yasasını geri çekse de kolonilerle ilgili her konuda tam yetkiye sahip olduğu kararını aldı. 1767'de yeni vergiler konulup koloniler tekrar tepki gösterince, İngiltere çay hariç diğer vergileri (kâğıt, boya, cam ve kumaş) kaldırdı. Böylece kolonilerde çayın fiyatı iki katına çıktı, çaya talep azaldı ve İngiltere'de çay stokları yükseldi. Amerikalılar tepki olarak İngiliz çay sandıklarını denize dökünce Boston Limanı ticarete kapatıldı.[35] Bu sırada

[31] Nezihe Araz, **Başlangıcından Bugüne Dünya Tarihi,** Cilt:2, Kaynak yayını, İstanbul, 1974, s.483.
[32] Parker, **age**., s.103.
[33] http://www.tarihiolaylar.com/wp-content/uploads/Boston_Tea_Party.jpg
[34] Pul Vergisi'ne karşı protestoların ortaya çıkmasında etkili olan neden, bu vergileri düzenleyen ilgili yasanın ihlalleri önlemeyle ilgili hükümlerine yöneliktir. Buna göre, yasayı ihlal edenlerin Nova Scotia'daki hükümet yanlısı Amirallik Dairesi Mahkemeleri'nde yargılanmaları öngörülmüş, ayrıca haklarında daha önceden jüri kararı bulunanların mahkemede jüri olmaksızın yargılanmalarına karar verilmiştir. Bu durum mahkemelerin bağımsız ve tarafsız olma özelliğini yıpratmıştır. **Bkz**. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici, Özgür Saraç, **Vergi, Zulüm ve İsyan**, Phoenix Yayınevi, İstanbul, 2002.
[35] Kolonilerin bütün muhalefetine rağmen İngilizler, Boston Limanı'na getirdikleri gemilerdeki çayı ülkeye sokmak istemişlerdir. Ancak Samuel Adams'ın liderlik ettiği bir grup vatandaşın bu olaya cevabı çok sert olmuştur. 16 Aralık 1773 gecesi Mohawk yerlisi kılığına giren bazı kişiler çay yüklü İngiliz gemilerine saldırmış ve çay yüklü sandıkları denize boşaltmışlardır. Krout, Rice, Haris, **age.**, s.57. Denize dökülen çaylar, suyun sığ olmasının da etkisiyle kısa sürede kabarmaya başlamış ve Boston Limanı suları çay rengini almıştır. Bunun üzerine yaşanan bu isyanda rol alanlar çay partisi sloganını kullanmışlar ve bu olayın ironik bir ifadeyle "*Boston Çay Partisi*" olarak tarihe geçmesine neden olmuşlardır.

Virginia, bütün kolonileri Amerika'nın ortak menfaatleri için kongreye davet etti. Kongre, İngiltere'den yapılan ithalata ve oraya yapılan ihracata bir yıl süreyle son verdi.[36] İngiliz askerleri ile halk arasındaki gerginlik, 5 Mayıs 1770 tarihinde İngiliz askerlerini kartopuna tutan halka karşı ateş açılması üzerine üç Bostonlu'nun ölümüyle sonuçlanan olayla büyüdü. "*Boston Katliamı*" adı verilen bu olay, "*İngiliz vicdansızlığı ve zorbalığının kanıtı*" olarak nitelendirilerek halk isyana teşvik edilmiştir.[37] Ancak birçok Amerikalı için bu ilk silahlı çatışmalar gelecek vaat etmeyen bir mücadeleydi.[38] Ayrıca İngilizler tarafından alınan vergiler, zamanla dağınık haldeki kolonileri birleştirmiştir. 13 koloniden 9'unun temsilcileri New York'ta toplanarak "*Pul Yasası Kongresi*" adıyla bir kongre düzenlemişlerdir. Vergi konusunda İngiliz Parlamentosu'na şiddetli eleştiriler yöneltilmiş ve kongre sonucunda "*Haklar ve Haksızlıklar*" isimli bir bildiri yayınlanmıştır.[39] İngiliz Parlamentosu, bir dizi harici vergiyi öngören "*Townshend Acts/ Townshend Yasaları*" yürürlüğe koymuş ve koloniler, ekonomik özgürlüklerini büyük ölçüde sınırlayan bu yasalar karşısında dâhili vergilerde olduğu gibi "*temsilsiz vergileme olmaz*" anlayışı ile tepkide bulunmuştur.[40] Amerika kıtasındaki İngiliz sömürgecileri zenginleşip bağımsızlaşırken, İngiltere sömürgelerin yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda davranmalarını, Kral ve İngiliz parlamentosu tarafından yönetilmelerini istiyordu.[41] Kolonilerde kurulan komisyonlar yavaş yavaş yönetimi ele geçirmeye başlamış, toplanan asker ve cephanelerle savaş hazırlıkları hız kazanmıştır. Ancak bu ilk silahlı mücadele bağımsızlık ya da insan hakları için değil, sadece bazı iktisadi haklar elde etmek içindi.

III.Bağımsızlık Savaşı

1750'de Amerika kıtasında birkaç kabile ve küçük koloni, özellikle ovalarda kendi egemenliklerini kurmuştu, ama dış dünya üzerindeki etkileri yok denecek kadar azdı. Öte yandan kıtanın büyük bir bölümü Avrupa'nın etkisi altındaydı. Bu kolonilerin nüfusu ve zenginliği hızla artıyordu ve 1750 yılı itibarıyla kolonilerin toplam ekonomik gücü, Avrupa kıtasındaki devletlerin çoğundan daha büyüktü. Esas sorun Amerika'nın bağımsız olup olamayacağı değil, hangi Avrupa devletine bağlanacağı idi. 1763'te Yedi Yıl Savaşları'nın ardından Kanada ve Nova Scotia'nın hâkimiyeti Fransa'nın elinden çıktı. Neredeyse Kanada'daki Hudson Körfezi'nden Meksika Körfezi'ne kadar olan tüm bölgeyi İngiltere kontrol ediyordu. Hükümetin ana gelir kaynaklarından biri, ithal mallardan alınan gümrük vergisiydi ama Amerikalı birçok tüccar vergi ödemek yerine Hindistan'dan gelen pekmezi kaçak olarak ülkeye sokup Rom'a çeviriyorlardı.[42] Rom, vergi kaçırmak için kullanılan yöntemdi. Amerikalı tüccar, Rom için bir şiling vergi öderken İngilizler ise 26 şiling ödüyordu. Bunun için yapılan düzenlemelere tepki oluşuyordu. Kolonilerin çoğunda halkın şikâyetlerini dile getirebildikleri parlamentoları vardı. Bu durum İngiltere'den gönderilen bir valinin yönettiği koloniler karşısında büyük bir tezat oluşturuyordu. 1775 yılında silahlı

[36] Armaoğlu, **age.**, s.26-27.
[37] Ali Galip Özgül Halıcı, **Maliye Tarihi**, Ege Ü. İktisat Fakültesi, Teksir Yayınları, İzmir, 1980, s.12.
[38] Terry M.Mays, **Historical Dictionary of the American Revolution**, The Scarecrow Press, UK, 2010, s.XXXVII.
[39] Charles Adams, **Those Dirty Rotten Taxes: The Tax Revolts That Built America**, The Free Press, New York, 1998, s.28, 35.
[40] Mehrigül Keleş, **Başkanlık Rejimi**, Kanyılmaz Matbaası, I.Baskı, İzmir, 1996, s.57.
[41] "Amerikan Devrimi", **Genel Kültür Resimli Ansiklopedi**, Cilt:1, Gözlem matbaacılık, İstanbul, 1984, s.89.
[42] Rom, Batı bölgesinde önemli bir ihraç maddesi haline gelmiştir. Çünkü çiftçiler, ham haldeki tahılı pazara ihraç etmeyi maliyetli bulmuşlar, aynı miktarda değer taşıyan ve daha az yer kaplayan roma/viskiye dönüştürmüşlerdir. Bu yolla çiftçilerin kâr marjı yükselmiştir. Adams, **age.**, s.68.

kolonistler İngiliz garnizonlarına saldırmaya başladılar.[43] Bu arada İngiltere'nin düşmanı olan Fransa ve İspanya ise gizli olarak kolonilere önemli ölçüde destek veriyordu.

1774-1783 yılları arasında Amerika'da baş gösteren olaylar "*Amerikan Devrimi*" ya da "*Bağımsızlık Savaşı*" olarak adlandırılmıştır. Aslında 1763'te İngiltere'nin Yedi Yıl Savaşları'ndan galip çıkması Amerikan bağımsızlık hareketinin pimini çekmişti. Ancak İngiliz Kraliyet Donanması ve ordusu var olmasaydı, Amerikalılar kendilerini Büyük Britanya'ya bağlayan bağları çoktan koparmış olurlardı. Gün geçtikçe ekonomik güçleri artan koloniler, şikâyetlerini giderek daha güçlü bir biçimde dile getirir olmuşlardı.[44] Koloniler ilk silahlı mücadeleyi İngiltere'den bağımsız olmak için değil, isteklerini İngiltere'ye kabul ettirmek için yapıyorlardı. Bağımsızlık fikri ise 1776'dan itibaren oluşacaktı.[45] Tanınmış bir İngiliz olan Thomas Paine'in "*Common Sense/Sağduyu*" adlı yapıtı bu konuda çok önemli bir rol oynamış ve Amerika'nın bağımsızlık özlemlerini somutlaştırmıştır. Bu sebeple kendisine Amerika'nın vaftiz babası adı verilmiştir. Paine, kongre kulislerine girmiş ve Amerikalılara bağımsızlıkları için destek vermiştir. Kitabı, Ocak 1776'da yayınlanmış ve Mart ayına kadar binden fazla satmıştır. General George Washington, bu eserin; yararlı öğretisini ve tartışmaya yer vermeyen diyalektiğini takdir etmiştir. Paine'in sayesinde anavatandan ayrılma konusunda kararsız olan halk, Bağımsızlık Bildirisi'ne katılmıştır.[46]

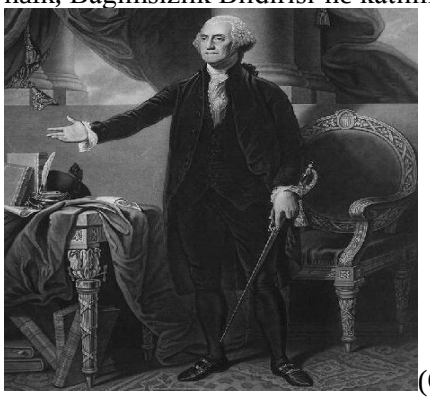
(George Washington 1732-1799)[47]

Yeni vergiler yüzünden 1774'de Amerikan kolonileri İngiliz sömürgesine isyan ederek I.Filedelfiya kongresini topladı. Bu kongrede koloni meclislerinin onayı olmadan vergi toplanamaması kararı alındı. 15 Mayıs 1775'te Philadelphia'da II.Kongre toplanıp General George Washington komutanlığında bir ordu kurulmasına karar verildi. Washington, Amerikan direnmesinin somut ruhu oldu. İngiliz asıllı ve aristokrat bir insandı ve bütün enerjisini Amerika'nın hizmetine verdi.[48] 1776'da ayrı bir Amerikan bayrağı kabul edildi. Ancak bu bağımsızlığı İngiltere kabul etmediği için savaş 7 yıl daha sürdü.[49] Savaşın en büyük çarpışmalarından biri 1781'de Virginia, Yorktown'da yaşandı. Fransız ve Amerikan birlikleri, İngilizleri kuşattı ve onları teslim olmaya zorladı.[50]

---

[43] Geoffrey Blainey, **Dünyanın Kısa Tarihi**, Çev.:E.Kaliber-O.Şen, 1001 Kitap, İstanbul, 2005, s.310-312.
[44] Marc Ferro, **Sömürgecilik Tarihi 13.Yüzyıl-20.Yüzyıl**, Çev.:Muna Cedden, İmge yayını, Ankara, 2002, s.352-353.
[45] Orhan Avcı, "*Bugüne Uzanan Yakınçağ, 1800-2000*", **Tarih El Kitabı**, Grafiker yayını, Ankara, 2004, s.352.
[46] Gelişim-Hachette, **age**., s.1343.
[47] http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/wash-pix/w-port.jpg
[48] Araz, **age**., C.2, s.484.
[49] Coşkun Üçok, **Siyasal Tarih (1789-1960)**, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara, 1978, s.7.
[50] **ABD'nin Portresi**, Editör.:Dennis Drabelle, Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı Yayını, Eylül 1997, s.18.

Kongrenin maddeleri eyaletler arasında gevşek bir birlik öngörüyor ve federal hükümeti çok sınırlı yetkilerle donatıyordu. Savunma, kamu maliyesi ve ticaret gibi kritik konularda federal hükümet yasama meclislerinin iradesinin elindeydi. Kongrenin zayıflığı herkesçe açık olarak görüldü. Washington'un deyişiyle 13 eyalet yalnızca "*pamuktan bir bağ*" ile birleşmişlerdi.[51] Georgia eyaleti isyan eden diğer kolonilere bağımsızlığını 1776'da ilan ederek katılmıştı.[52]
Thomas Jefferson başkanlığındaki heyet, 4 Temmuz 1776'da Bağımsızlık Beyannâmesi'ni[53] kabul etti. Bu belge[54]; demokrasi tarihi ve siyaset bilimi açısından çok önemlidir. İlk defa insanların doğuştan sahip oldukları hak ve hürriyetler ve demokrasinin temel ilkeleri yer aldı.[55] İnsanların doğuştan sahip oldukları devredilemez hakları vardır: Yaşama hakkı, hürriyet hakkı ve saadetini temin etme hakkı. Devletler bu hakları sağlamak için kurulmuştur ve yönetenler her türlü iktidarı yönetilenlerin rızasından alırlar. Bu haklara aykırı davranan iktidarı değiştirmek milletin hakkıdır.[56] Beyannâmenin sonunda eyaletler içişlerinde serbest olmak şartıyla "*Amerika Birleşik Devletleri*" adlı bağımsız bir devlet kurulduğu ilan edilmiştir.[57]
1763-1783 yılları arasında kolonilerde yayımlanan broşürlerin, dergilerin, gazetelerin sayısı ve içerikleri bu heyecanın birer göstergesidir. Yine baştan aşağı moral değerlerle bezeli Bağımsızlık Bildirgesi'nin ifade dili de bu heyecanın kanıtıdır.[58] Fransa ve İspanya'nın yardımlarıyla başarılı olan koloniler 1782'de İngilizlerle gizlice barış antlaşması yaparak müttefiklerini yüzüstü bırakmışlardı. Böylece İngiltere korktuğundan daha azını kaybetmiştir ve kısa süre içinde başarısızlığını fazlasıyla telafi etmiştir.[59] Güney Karolina üreticileri ve tüccarları İngiliz koloniciliğinden kar elde ettiler, ancak Amerika Bağımsızlık Savaşı'nın öncülerinden oldular. Henry Laurens, Thomas Lynch, ve Arthur Middleton koloninin bağımsızlık hareketlerine yön veren isimlerdir.[60] Mücadele veren koloniler Robert Morris, Haym Solomon gibi zenginlerin kişisel ve finansal yardımları sayesinde ekonomik açıdan düzlüğe çıkmıştır.[61]

---

[51] **Amerika Coğrafyası**, **age**., s.6.
[52] James Stuart Olson-Robert Shadle, **Historical Dictionary of European Imperialism**, Greenwood Press, New York, 1991, s.247.
[53] Bağımsızlık Beyannâmesi için **Bkz**. Janko Musulin, **Hürriyet Belgeleri**, Belge yayını, İstanbul, 1983, s.79-84.
[54] Bu bildirgenin ilk maddesi şöyle demekteydi: "Bütün insanlar doğuştan eşit derecede hür ve bağımsızdırlar ve belirli vazgeçilmez haklara sahiptirler; bir toplum haline geldikleri zaman hiçbir sözleşmeyle gelecek nesillerini bu haklardan, yani yaşama ve hür olma, mülk kazanma ve ona sahip olma, mutluluğu arama ve elde etme haklarından mahrum kılmaya zorlayamaz." **Bkz**. Maurice Cranston, "İnsan Hakları Nelerdir" (Haz.:Atilla Yayla), **Sosyal Siyasal Teori Seçme Yazılar**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 1993, s.251-257.
[55] Ancak daha önce İngiliz Parlamentosu tarafından 1689'da Haklar Bildirgesi (Bill of Rights) hazırlanmıştı.
[56] Ancak nedense insan hakları bildirileri yayınlayan Amerikan yönetimi, bu haklardan kendi topraklarında yaşayan Zencileri ve Kızılderililileri faydalandırmayı hiçbir zaman düşünmemişti. Bağımsızlık Bildirgesi'nde yer alan "tüm insanlar eşit yaratılmıştır" ifadesi 1,5 milyon köle için pek de anlam taşımıyordu.
[57] Armaoğlu, **age**., s.28. "***Madde:I*** *Bu konfederasyona Amerika Birleşik Devletleri adı verilecektir.* ***Madde:II*** *Her devlet, egemenliğini, hürriyetini, bağımsızlığını ve bu konfederasyon tarafından kongre halinde toplanmış olan Birleşik Devletlere bırakılmamış her türlü kudreti, kaza hakkını ve hakkı muhafaza etmektedir.* ***Madde:III*** *Bu anlaşma gereğince, adı geçen devletlerden her biri diğerleriyle, müşterek savunmalarının, hürriyetlerinin korunmasının ve karşılıklı ve müşterek iyiliklerinin icap ettirdiği dostça bir hareket hattı takip etmeğe, din, egemenlik, ticaret dolayısıyla veya her hangi diğer bir sebepten ötürü kendilerine karşı veya içlerinden birine karşı vaki olacak istilâ veya tecavüz muvacehesinde birbirlerini korumağa mecburdurlar.*" **Bkz**. Muvaffak Akbay, "Amerika Birleşik Devletlerinin Anayasa Tarihi", **A.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:7, S:1-2, 1950, s.446-493.
[58] Ferro, **age**., s.362.
[59] Braudel, **age**., s.507.
[60] Doğan, **agt**., s.83.
[61] Michael Klepper-Robert Gunther, **En Zengin 100 Amerikalı**, Çev.:B.Çekmece, Aksoy yayını, İstanbul, 1999, s.225.

3 Eylül 1783'te Paris Barışı imzalanarak İngiltere, ABD'nin bağımsızlığını tanıdı. ABD'nin kuzey sınırı bugünkü Kanada sınırı, batı sınırı Misisipi nehri ve güney sınırı ise İspanya'ya ait Florida oldu. Fransa, Antiller'deki Tobago adasını aldı. İspanya, Florida ve Minorka'yı aldı. Hollanda ise zararlı çıktı. Çünkü Güney Hindistan'daki Negapotam'ı İngiltere'ye kaptırdı. Böylece İngilizler Seylan'ı ele geçirmek için bir adım atmış oldu ve Hollanda'nın sömürgeleriyle ticaret yapma hakkı elde etti.[62]

1783'te Bağımsızlık Savaşı'ndan sonra ülke, ekonominin ve siyasal durumun istikrarsız olduğu bir döneme girdi. Koşullar daha iyi olsaydı, Alexander Hamilton ve onu destekleyenlerin yeni bir anayasa için giriştikleri kampanyada şansları pek fazla olmazdı. Fakat durumun 1783'ten sonra giderek daha kötüye gittiğinden pek kuşku yok. Her eyalet adeta bağımsız bir ülke gibi hareket etti. Her biri kendi işlerini cumhuriyetin gereksinimlerine pek önem vermeden ve kendi uygun gördüğü şekilde yürüttü. Eyaletlerde çoğu tam anlamıyla değersiz, birbirinden ayrı bir düzine para kullanılıyordu. Komşu eyaletler birbirinden ithal edilen mallardan vergi alıyorlardı. Büyük Britanya kolonilerin ekonomik refahı için gerekli olan ticaret kanallarını yeniden açmayı reddetti. Eyalet yasama meclisleri Bağımsızlık Savaşı sırasında üstlendikleri borçları ödemeyi reddettiler. Birçok eyalet, borçluları taahhütlerini yerine getirmekten kurtaran yasalar çıkardı. En kötüsü bazı kişiler sorunlarını çözümlemek için yine silaha sarılmayı düşünmeye başladılar. 1786'da Batı Massachusetts'te Yüzbaşı Daniel Shays komutasında binlerce çiftçi Boston'da eyalet hükümetine karşı ayaklandı. Eyalet askerleri sonunda Shays'in ayaklanmasını bastırdı. George Washington ve diğer liderler, kolonilerin Büyük Britanya'ya karşı ayaklanmasının boşuna olup olmadığını düşünmeye başladılar.[63]

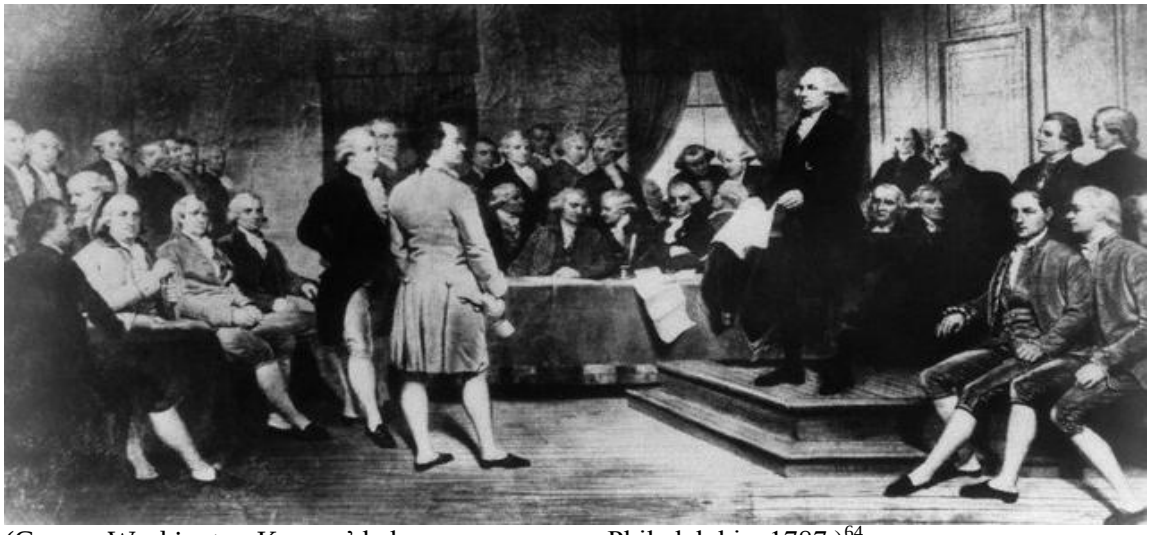

(George Washington Kongre'de konuşma yapıyor. Philadelphia, 1787.)[64]

[62] Armaoğlu, **age.**, s.32.

[63] **Amerika Hakkında Amerika Birleşik Devletleri Anayasası**, The World Book Encyclopedia, 2004, s.8. **Bkz.** Robert A. Feer, "Shays's Rebellion and the Constitution: A Study in Causation", **The New England Quarterly**, Vol:42, No:3 (Sep., 1969), s.388-410.

[64] Erişim: http://www.corbisimages.com/stock-photo/rights-managed/IH023518/george-washington-speaking-at-constitutional-convention/?ext=1

IV.Fransız İhtilali ve ABD'nin Avrupa'dan Farklı Yönleri

Birinci olarak; Güney Amerika'ya gelenler, madenlerden elde ettikleri altın ve elmasları yüklenip zengin olarak ülkelerine dönmek isterken, Kuzey Amerika'ya gelenler, dinsel baskıdan, işsizlikten, fakirlikten kurtulmak ve kendilerine özgürce yaşayacakları yeni bir ülke kurmak umuduyla temelli yerleşmek düşüncesiyle ailelerini de beraberlerinde getirmişlerdi. İkinci olarak; Zenci kölelerin bulunduğu Amerikan kolonilerinde mal sahipleri ve başarılı tüccarlardan oluşan oligarşik bir yapı bulunmakla beraber, İngiltere ve diğer Avrupa ülkelerinin tersine aristokrasi yoktur. Coğrafi koşullar düşünüldüğünde olmasına da imkân yoktur. Topraklar var olan Avrupalı nüfusla karşılaştırıldığında o kadar geniştir ki ilk yerleşim bölgelerinde nüfus artınca yerleşecek yeni toprak bulmak çok zor bir iş değildir. Tabii bu arada fatura Kızılderililere kesilerek sayıları 2,5 milyonu bulan Kızılderililer asimilasyona ve katliama uğramışlardır. Üçüncü olarak; dinsel alandaki farklılık. Avrupa, Protestanlarla Katolikler arasında yaşanan mücadeleler, sürgünler ve katliamlarla çalkalanırken, Kuzey Amerika'da göçmenler, dinsel çoğulculuğu toplum kurucu bir unsur olarak kabul etmişti. Gerçekten birbirinden çok farklı mezheplerden gelen insanların barış içinde bir arada yaşayabilmeleri için de başka çıkar yol yoktu. Zaten göçmenleri Amerika'ya sürükleyen en önemli nedenlerden biri anayurtlarında yaşamış oldukları dinsel baskı idi. Dördüncü olarak göçmenler Amerika'ya demokratik bir siyasal geleneği getirmişlerdi. Kralın mutlak otoritesinden yılmış olan göçmenler temsil kurumlarına özel bir önem vermişlerdir. Amerikan kolonilerinde; Vali, Konsey ve Temsilciler Meclis'i vardı. Ayrıca her bir koloni özgürlükleri güvence altına almak için birer anayasa kabul etmek yoluna gidecektir. Son olarak Amerikalıları birleştiren ve onlara kader birliği yaptıran üç unsur olduğundan bahsedilebilir. Birincisi Avrupa'nın yarattığı askeri ve ekonomik baskıya karşı duyulan öfke. İkincisi kıtanın yerli halkı olan Kızılderililere karşı duyulan öfke. Üçüncüsü ise Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na yol açacak olan İngiliz sömürgeciliğine karşı duyulan öfkedir.[65] Amerikan ihtilâli, liberal devrin ilk büyük ictimai hareketidir. İngiltere'de 1688-1689'daki *Bill of Rights* (*İngiliz İnsan Hakları Bildirgesi*) ihtilâlinden etkilenerek Amerikalılar buna müstenid bir ihtilâl yaratan ilk millettir. Hâlbuki İngilizler bir nevi felsefi boşluk içinde ihtilâllerini başarmışlardır. Amerikalılar, liberal inançları ihtilâlle tecrübe eden ilk millettir. Amerikalılar başlangıçtan itibaren ihtilâlci mizaçta bir millet olmuşlardır. Onlar çekilmez bir durumu düzeltmek için değil, aynı devirde Batı dünyasındaki milletlerin çoğundan iyi olan durumlarını muhafaza ve idame için isyan ettiler ki, bu Batı'da eşi görülmemiş bir tarihî hâdisedir.[66]

ABD'nin bağımsızlık hareketi ile Fransız İhtilali arasında büyük benzerlik vardı. Her iki hareket de belli bir siyasi amaca yönelik değildi. Hareketin itici gücü her iki ülkede de vergi meselesiydi.[67] Yedi Yıl Savaşları ve Amerikan Bağımsızlık Savaşı, Fransız mali yapısının üzerine çok ağır yükler getirmişti ve bu yüzden Fransa Kralı XVI.Louis vergilendirme ölçütlerinde ve yöntemlerinde birtakım değişiklikleri gündemine almaya mecbur kaldı.[68] Bu yüzden Amerikan bağımsızlık harbinin Fransa'ya yüklediği borç ve Amerikan bağımsızlık bildirisinin tesiri Fransız İhtilali'ni çabuklaşmıştır denilebilir.[69] Böylece ilk sömürgeleştirme

[65] **İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi**, (Haz.:C.B. Akal, O.Eröz den, O.Akbulut, E.Zeybekoğlu), Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı yayını, İstanbul, 2003, s.39-41.
[66] M. Swearingen, "Amerikan İhtilâline Bir Bakış", **AÜ.DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, Ankara, 1957, s.70-71.
[67] Ahmet Eyicil, **Siyasi Tarih 1789-1939**, Gün yayını, Ankara, 2005, s.104.
[68] J. Stephen Lee, **Avrupa Tarihinden Kesitler**, Çev.:Savaş Aktur, Dost kitapevi yayını, Ankara, 2002, s.17.
[69] **Tarih-III**, TTK yayını, İstanbul, 1933, s.183.

girişimi bağımsızlıkla sonuçlanıyordu. Bu durum Fransız devrimine[70] ve yeni bağımsızlık dalgasına yol açtı. Arjantin 1816, Kolombiya 1819, Peru, Meksika, Venezüella 1821 yıllarında bağımsızlıklarına kavuştular.[71]

Siyasal açıdan Fransız Devrimi'ni etkileyen Amerikan Bağımsızlık Savaşı, ekonomik açıdan da devrimin alt yapısını oluşturmaktadır. 1756-1763 yıllarında Fransa ve İngiltere arasında gerçekleşen ve "*Yedi Yıl Savaşları*" olarak bilinen sömürge savaşı sırasında Fransa, İngiltere'ye en önemli sömürgelerini kaptırmıştı. Bu nedenle Fransa, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda ya da sömürgecilik savaşında ezeli ve en büyük rakibi olarak gördüğü İngiltere karşısında Amerika'yı desteklemiştir. Böylece bu savaşın hem bağımsızlık bildirisi yolunda hem de Fransa'da yol açtığı ekonomik çöküntünün etkisiyle devrimi doğrudan etkilediğini söylemek mümkündür.[72] Ancak her iki olayın arkasında yatan asıl etken, Aydınlanma düşüncesinin neden olduğu bazı değişikliklerdir. Bu hareketin devrime en büyük etkisi Bodin (1529-1596) ve Rousseau (1712-1778) gibi siyaset ve toplum düşünürlerinin siyasal alanda yol açtıkları dönüşüm olmuştur. Rousseau, halkın egemenliği, hukuk ve özgürlük kavramlarından bahsederek bunları "*Toplum Sözleşmesi*" kuramıyla özetlemiştir. Rousseau'ya[73] göre: "*Üyelerden her birinin canını, malını bütün olarak güçle savunup koruyan öyle bir toplum biçimi bulunmalı ki, orada her insan hem herkesle birleştiği halde yine kendi buyruğunda kalsın, hem de eskisi kadar özgür olsun. İşte toplum sözleşmesinin çözüm yolunu bulduğu ana sorun budur.*"[74]

İngiliz kolonileri birçok bakımdan o çağda Avrupa'da görülen gelişmelerin gerisinde kaldı. Fakat Kuzey Amerika'nın gelişmesi, Eski Dünya'nın gelişimini geçti. İnsan Hakları'ndan bahsedilmesi, Amerikan Devrimi'ni evrensel önem taşıyan bir olay durumuna yükseltti. Birçok Avrupalı ABD'de ortaya çıkan insan haklarının, Avrupa'nın Fransa gibi karanlığa batmış ve geri kalmış halklarının umutla ulaşabilecekleri bir örnek olduğuna gerçekten inandı.[75] Din, basın, toplantı özgürlüğü, keyfi tutuklamanın olmaması ve yasa önünde eşitlik gibi istekler çoğu Avrupalı'nın elde etmeye çalıştığı haklardı. ABD'nin böyle bir örnek sunması, 1789'da Fransızların, devrimlerine insan haklarıyla ilgili bir bildiri ve yazılı anayasa ile başlamalarının nedenlerinden biri olmuştur.[76] Amerikalılarca kendisine İncil'e eşit bir mukaddes değer tanınan Anayasa, başlangıçta hiç de seve seve kabul edilmiş bir metin değildir. Bu anayasayı hazırlayanlar, eserlerini hiç tatminkâr bulmamışlar ve devamlı olacağını zannetmemişlerdi. Kurucular, yeni bir eser meydana getirdiklerini, çağlarında mevcut rejimlerle benzerliği olmayan yepyeni bir rejim ortaya koyduklarını asla iddia etmiyorlardı. Bu, her şeye rağmen istemeyerek ayrıldıkları anavatanın yani İngiltere'nin sistemiydi.[77] Ancak

[70] İngiliz ve Amerikan devrimlerinden etkilenen fakat daha farklı bir şekilde ortaya çıkan Fransız Devrimi, insan hakları meselesini kendisine uyarlamıştır. **Bkz**. Cranston, **age**., s.252.
[71] Michel Beaud, **Kapitalizmin Tarihi**, Çev.:Fikret Başkaya, Dost kitapevi yayını, Ankara, 2003, s.60.
[72] Y.Faruk Şen, **Globalleşme Sürecinde Milliyetçilik Trendleri ve Ulus Devlet,** Yargı yayınevi, İstanbul, 2004, s.128-129.
[73] 19. asırda biçimlenmeye başladığı şekliyle modern milliyetçiliğin kurucusu, ulusun tek bir hükümdarın kişiliğinde ya da yönetici sınıfta somutlanmasını reddeden, ulus ile halkı cesaretle özdeşleştiren Rousseau'ydu; bu özdeşleştirme Fransız ve Amerikan devrimlerinin her ikisinin de temel bir ilkesi oldu. Ancak 18. asır filozofları tam ittifakla -Rousseau da dâhil- Fransa'da bizim anladığımız anlamda bir demokrasi -genel oy hakkı kuralı- kurulması fikrine karşıydılar. Edward Halett Carr, **Milliyetçilik ve Sonrası**, Çev.:Osman Akınhay, İletişim yayını, İstanbul, 2007, s.20.
[74] Mete Tunçay, **Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi-2**, Teori Yayınları, Ankara, 1986, s.334.
[75] William H. McNeill, **Dünya Tarihi, Ç**ev.:Alaeddin Şenel, İmge yayını, Ankara, 2002, s.600.
[76] Oral Sander, **Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e**, İmge yayını, Ankara, 2003, s.157.
[77] Maurice Duverger, **Siyasi Rejimler**, Çev.:Yaşar Gürbüz, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1966, s.98-99.

Burke göre, Amerikan kolonileri sadece bağımsızlık için değil, İngiliz fikirlerinden de bağımsız olmak (kurtulmak) için hareket etmişlerdi.[78] O'Sullivan; Avrupalılaşmaya (Batılılaşma) ve bunu taklit etmeye şiddetle karşı çıkıp Amerikan milli şuurunu öne çıkarır, Amerikan milletinin tarihsiz (tarihi bir geçmişi yok) olmasının onu motive ettiğini ve ona geleceğin büyük milleti olma hedefini gösterir.[79] Amerikan Devrimi'nin üç özelliği bulunmaktadır. Ekonomik çıkarlardan dolayı Avrupa ile yapılan bir koloni savaşıdır. Bağımsızlık isteyenlerin ve buna karşı çıkanların meydana getirdiği bir iç savaştır. Fransa, İngiltere, İspanya ve Amerika arasındaki mücadeleden dolayı bir çeşit dünya savaşıdır.[80] 1778 yılında Amerika ile Fransa arasında bir ittifak kurularak 6 Şubat tarihinde imzalanan "*The Treaty of Alliance*" ile Fransa, Amerikan kolonilerinin bağımsızlıklarını tanımıştır.[81]

V.Monroe Doktrini ve ABD Yayılmacılığı

ABD hükümeti, Avrupa'dan kaçmak istediği halde bu kıtanın sorunları peşini bırakmıyordu. Amerika, Avrupa'nın çifte standartlı ve ikiyüzlü politikasından uzak kalmak, Kutsal İttifak'ın Latin Amerika'daki sömürgeci müdahalesini önlemek ve Kuzey Amerika'da Rusya'nın isteklerine karşı koymak istiyordu. Ayrıca dış politikasını yeniden saptayarak bazı kurallara bağlamak çabasındaydı.[82] Bağımsızlıktan itibaren güneyde Meksika ve Küba'ya, kuzeyde ise Kanada topraklarına göz dikilmişti. Yayılma ve genişleme siyaseti içte depresyonlardan kurtulmanın çıkar yolu olarak görülüyordu. Amerikan iç düzeninin ve zenginliğinin devamı buna bağlıydı. Bu politikayı mazur göstermek için en güçlünün ayakta kalmasının doğal bir süreç olduğunu ve Tanrı'nın ABD'nin genişlemesine taraftar olduğu iddia edilmiştir.[83] Amerikan Başkanı James Monroe, Batı yönündeki genişlemenin gerekli olduğunu şu sözlerle belirtmiştir: *"Herkes şunu açıkça görmelidir ki âdil sınırlar içinde kalmak şartıyla toprak genişlemesi her hükümete daha büyük hareket serbestîsi sağlar, güvenliklerini sağlamlaştırır ve diğer yönden bütün Amerikan halkı üzerinde iyi etkiler gösterir. Toprağın büyüklüğü bir ulusun birçok özelliğini belirler. Kaynaklarının, nüfusun ve fiziksel gücünün sınırlarını gösterir. Kısacası büyük güç ile küçük güç arasındaki farkı ortaya koyar."*[84] Bu sözler Amerikan emperyalizminin başladığını göstermektedir.

İhtilalden sonraki savaşlarda İngiltere ve Fransa, ABD'yi kendi yanlarında savaşması için baskı altına almıştı. Washington, Avrupa ülkeleri ile ticari münasebet kurulmasını, fakat mümkün olduğu kadar az siyasi münasebet kurulmasını istemişti. Avrupa'nın değişken politikasına bağlanmak akıllıca bir iş değil demişti. Böylece "*isolation*" denilen Avrupa diplomasisinden uzak kalma ilkesi benimsendi ve Başkan James Monroe tarafından bir doktrin haline getirildi.[85] Bu doktrin ile Amerika'nın elde ettiği bağımsızlık, Avrupa'nın kolonileştirme isteklerine konu olamayacaktı. Ayrıca Amerika, Avrupa'nın kolonilerine ve tabi

---

[78] J.P. Greene, J.R. Pole, **A Companion to the American Revolution**, Blackwell Publishing, USA, 2004, s.234.
[79] Durmuş Hocaoğlu, "Millet Şuuruna Örnek Olmak Üzere Amerikan Milliyetçiliği: O'Sullivan ve Bellamy", **Türkiye Günlüğü**, Sayı:88, Bahar, 2007, s.89-90.
[80] Mays, **age**., s.XXXVIII-XXXIX.
[81] George Ticknor Curtis, **History of the Origin, Formation and Adoption of the Constitution of the United States: With Notices of Its Principal Framers**, Cilt:2, Harper&Brothers, New York, 1865, s.156.
[82] Eyicil, **age**., s.111.
[83] Türkkaya Ataöv, "1898 İspanyol-Amerikan Savaşı ve Sonuçları", **AÜ. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt:22, Sayı:2, Ankara, 1967, s.237.
[84] Henry Kissinger, **Diplomasi**, Çev.:İbrahim H.Kurt, Türkiye İş Bankası Kültür yayını, Ankara, 1998, s.15.
[85] Armaoğlu, **age**., s.708-711

bölgelerine müdahale etmeyecek ve Avrupalılar arasındaki problemlerde de taraf olmayacaktı.[86] İzolasyon politikasının dünyaya ilan edildiği 1820'li yıllar, aynı zamanda ABD'nin misyonerlik hareketine başladığı yıllara rastlamaktadır. Elbette, Atlas Okyanusu'nun ötesindeki Doğu Akdeniz'e meselâ Beyrut'a misyoner yollayan bir devletin küresel hedeflerinin olmadığı iddia edilemez.[87] Ayrıca Amerika bu doktrinle yalnızlık politikası uygulamıştır. Avrupa'daki kargaşaya karışmayıp ekonomisini güçlendirmiş, Orta ve Güney Amerika'daki etkisini arttırmıştır. Amerikalıların İngiltere'ye karşı duyduğu nefretin boyutu, ihtilal Fransa'sına karşı duyulan sempatinin boyutu ile eşit olmuştur. Ancak Kuzey eyaletlerinin İngiltere'ye, güney eyaletlerinin ise Fransa'ya karşı sempatisi vardı. İhtilalden sonra ABD, tarafsızlığını ilan etti. Ancak İngiltere'nin tarafsızlık hukukunu bir tarafa atıp, açık denizleri adeta kendi egemenlik alanı gibi görüp ABD ticaret gemilerine tacizde bulunması üzerine yapılan savaşta ABD yenilse de barış statüko üzerinden yapıldı.[88]

1782'de ABD 3,5 milyon nüfusu bulan 13 federal devletten oluşurken, yarım asır içinde savaşla ve satın alma yoluyla hızla genişledi. 1803'te Louisiana 80 milyon franka Fransa'dan,[89] 1819'da Florida 5 milyon dolara İspanya'dan, Teksas 15 milyon dolara Meksika'dan satın alındı. Bu toprak kazancı, Amerikan tarihindeki en büyük diplomatik başarılardandır.[90] 1846 yılında İspanya'dan Oregon satın alındı. 1846'da 49.kuzey paraleli Kanada ile sınır oldu. 1867'de Alaska 7,2 milyon dolara Rusya'dan alındı. 1893'te Hawai takım adaları satın alındı.[91] ABD İspanya ile 1898 yılında yapılan savaş neticesinde Porto Rico'yu ve Filipinler'i ele geçirdi. ABD, 1917 yılında Karaibler denizinde oldukça önemli olan ve 50 adadan oluşan Virgin adalarını da Danimarka'dan 25 milyon dolara satın aldı.[92]
Amerikan tarihi, baştan sona sürekli bir yayılıp genişleme eğilimini ortaya koyar. Max Lerner der ki: "*Kendi sınırlarını bir kıtanın son sınırlarına dek genişletebilecek bir ulusun, gelip te Okyanus'un kıyısında durabileceğini düşünmek hafiflik olur.*" Milyonlarca göçmeni yerleştirmek için toprağa gereksinimleri vardı ve bunu yapmak için Kızılderililerin direncini kırdılar.[93] Amerika'nın güneyi, tarımsal ve köleye dayalı işlevlerle değerlendirilmişse de kuzey üçlü bir işleve sahipti: Tarım, ticaret ve imalat. Deniz taşımacılığının gelişmesiyle batıya doğru yayılma iki engelle karşılaştı: Fransız ve İspanyol varlığı. Bunlar zamanla ortadan kaldırıldı. Amerika'nın yerli halkı olan Kızılderililer ise öldürüldü. Hatta bir dönem öldürülen her yerli için prim ödenmekteydi.[94] Öldürülmeden kalmış bazı Amerikan yerlileri köleliğe zorlanmışlar, fakat bunlar yeterli sayıda olmadıkları için -özellikle plantasyon ekonomilerinin egemen olduğu yerlerde- emek gücü ithal etmek gerekmiştir. Afrikalıları kaçırma konusundaki eski yöntemler verimsiz olmaya başlayınca düzenli bir üçgen trafiği gelişmiştir.[95]

---

[86] Avcı, **age.**, s.371
[87] Nurdan Şafak, **Osmanlı-Amerikan İlişkileri**, OSAV yayını, İstanbul, 2003, s.15.
[88] Armaoğlu, **age.**, s.706-707
[89] Sırrı Erinç, "*ABD*", **İslam Ansiklopedisi**, Cilt:III, TDV yayını, İstanbul, 1991, s.46.
[90] Emmy E. Werner, **In Pursuit of Liberty: Coming of Age in the American Revolution**, Greenwood Publishing Group, USA, 2006, s.156.
[91] Erinç, **age.**, s.46.
[92] Tümertekin, **age.**, s.172-187.
[93] Claude Julien, **Amerikan İmparatorluğu,** Çev.:T.Saraç-A.Gülercan, Hitit yayını, Ankara, 1969, s.17.
[94] Beaud, **age.**, s.58.
[95] Herbet Heaton, **Avrupa İktisat Tarihi İlkçağdan Sanayi Devrimine**, Çev.:M.A.Kılıçbay, Ankara, 1995, s.219-220.

VI.Amerikan İç Savaşı ve Kölelik

Koloniler daha henüz kurulma safhasında iken kölelik de yaygınlık kazanmaya başladı.[96] 1610 yılında siyah hizmetkârların köle olarak çalıştırılması Amerika'daki Katolik kilisesince uygun görülerek zencilerin yakalanıp nakledilmesi ve köleleştirilmelerinin kilise inançlarına göre yasal sayılacağı ifade edilmiştir. Ekonomik ve ahlaksal gereksinmeler ileri sürülerek ve İncil'e göre köleliğin kaldırıldığından hiç bahsedilmeyerek kölelerin ekonomik alanda vazgeçilmez olduklarına dikkat çekilmiştir. 1691'de özgür bir beyaz erkek ya da kadının; bir zenci, bir melez ya da bir Kızılderili erkek veya kadınla, ister ırgat ister köle olsun evlendiği takdirde sürgün ediliyordu.[97]

1820 yılında güneyli ve kuzeyli siyasetçiler, köleliğin batı topraklarında yasal olup olmamasını tartışıyorlardı. Kongre bir uzlaşmaya vardı. Missouri eyaletinde ve Arkansas topraklarında köleliğe izin verildi. Ama Missouri'nin batı ve kuzeyindeki bölgelerde yasaklandı. 1846-48 yılları arasındaki Meksika Savaşı, Amerikalılara yeni topraklar kazandırdı. Bunun sonucunda kölelik sınırlarının genişletilmesi gündeme geldi. 1850'de California, özgür bir eyalet olarak kabul edildi. Utah ve New Mexico halkına kölelik konusunda karar hakkı tanındı.[98] Ama bu konu çözümlenmiş değildi. Köleliğe karşı olan Abraham Lincoln 1860'da başkan seçildiğinde, 11 eyalet Birlik'ten ayrılıp bağımsızlık ilân etti. Konfedere Eyaletler'i kurdular. Bunlar, Güney Carolina, Mississippi, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana, Texas, Virginia, Arkansas, Tennessee ve Kuzey Carolina Eyaletleri'ydi. Böylece Amerikan İç Savaşı başladı.[99] ABD, 1861-1865 yıllarında kuzey ve güney eyaletleri arasındaki iç savaş yüzünden parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Ekonomisi tarıma ve özellikle pamuk ekimine dayanan güney eyaletlerine tarlalarda çalıştırılmak üzere Afrika'dan zenci köleler getirilmişti. Ekonomisi büyük ölçüde endüstriye dayanan kuzey eyaletleri ise köleliğin yasaklanması ile özgür kalarak kuzeye göç edebilecek zencilerle, ucuz el emeği sağlamayı amaçlıyordu. Güney eyaletleri ise köleliğe son vermektense savaşmayı yeğliyordu. İngiltere, Afrika'dan ABD'ye zenci tutsak getiriyor ve bunun karşılığında tekstil endüstrisi için pamuğu alıyordu. Kuzeyin gelişen tekstil endüstrisinin bu pamuğa gereksinimi artmıştı ve bu malın ucuz fiyatla İngiltere ve Avrupa devletlerine satılması işine gelmiyordu.[100] Her eyalet bağımsızlıktan yararlanarak özerkliğini pekiştirmeyi, iktisadi ihtiyaçlarına, örf ve adetlerine uygun bir anayasa hazırlamayı tasarlıyordu. Kölelik konusunda başlangıçta eyaletler zıtlaşsalar da sonuçta bir uzlaşmaya gidildi: Güney eyaletlerinin kuzeyin önerdiği ticaret ve sanayi yasalarını kabul etmesi karşılığında, kuzey eyaletleri de kölelerin özgür bırakılmasıyla ilgilenmeyeceklerini(!) kabul ettiler. Böylece hazırlanan anayasa bütün eyaletlerce kabul edildi.[101] Daha sonraki yıllarda köleliğin sona ermesinden sonra bile Amerikan zencileri, ırk ayrımına ve eğitimde eşitsizliğe maruz kalmaya devam ettiler. Bunun üzerine siyah ırk, kendine yeni fırsatlar yaratabilmek için iç göçü başlattı. Güney'deki kırsal bölgelerden Kuzey'deki şehirlere geldiler. Ama şehirdeki zencilerin çoğu iş bulamadı. Yasalar ve adetler gereği beyazlardan ayrı bölgelerde "*Getto*" adı verilen bakımsız kenar mahallelerde yaşamak

[96] Tocqueville, **age**., s.34.
[97] Zinn, **age**., s.35, 37.
[98] Yani, onlar köleliğin kaldırılmasını istediler ve böylece iç savaş başladı.
[99] Clack, **age**., s.19.
[100] Sander, **age**., s.158-159.
[101] Araz, **age**., C.2, s.490. Ancak bu anayasa 1787 yazında küçük bir gurubun beş haftalık çalışmasıyla kaleme alınmıştır. Swearingen, **age**., s.76.

zorunda kaldılar.[102] Bu durum Amerikan çifte standardının somut bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

VII. Akdeniz'de Ticaret ve ABD Yayılmacılığı

Bağımsızlıktan sonra ABD'li devlet adamları, başka devletlerin himaye ve yardımı olmadan ayakta kalabilmenin tek çaresinin ticaret yapmakla sağlanabileceğini düşünüyorlardı. Siyasi güç olarak ortaya çıkmanın yolunun ekonomik üstünlükten geçtiğini kavrayan ABD'nin Paris Büyükelçisi Thomas Jefferson önderliğindeki bir grup, dünya çapında kâr getiren her yer ile ticaret yapılmasını istiyorlardı.[103] Amerikan ticaret gemileri İngiliz bayrağı altında Akdeniz'e gider gelirlerdi. Bağımsızlık ilanı üzerine Britanya hükümeti Akdeniz'e giden Amerikan gemileri üzerindeki himayesini kaldırdı ve bunları kendi hallerine bıraktı.[104] Nitekim savaşarak ayrıldıkları İngiltere'nin ve savaş sırasındaki müttefikleri Fransa'nın, yeni bir devletin ticari pazarlara girmesini hoş karşılamadıklarını kısa sürede gördüler.[105] ABD, ihraç ettiği buğdayın ve unun 1/6'sını ve tuzlanmış balığın 1/4'ünü Akdeniz ülkelerine satıyor ve buradan da pirinç ve mısır satın alıyordu. Yaklaşık 1200 kişinin görev aldığı 80 ila 100 adet ABD gemisi Akdeniz limanlarına girip çıkıyordu.[106] Ancak Akdeniz'de ticaret yapan tüm Avrupa devletleri, Mağrib[107] kuvvetlerinin saldırısından korunmak için anlaşmalar yaparak Akdeniz'deki güvenliklerini yıllık vergiler karşılığında koruyorlardı. İngiltere, Fransa ve İspanya gibi güçlü donanmalara sahip devletler bile yıllık vergi ödemek zorunda kalıyorlardı.[108] 1786 ilkbaharında Londra'da Trablusgarp elçisi Abdurrahman, ABD'nin Paris elçisi Jefferson ve Londra elçisi Adams'a; Akdeniz'in hâkimlerinin Osmanlı Devleti ile Garp Ocakları olduğunu ve müsaadeleri olmadan bu bölgede yabancı hiçbir devlet gemisinin serbestçe seyr-ü sefer edemeyeceğini ve ticaret yapamayacağını söylemiştir. Yani Akdeniz'in sahibinin Türkler olduğunu[109] ve burada gemi yürütmek için ücretini ödemeleri gerektiğini ifade etmiştir [110] Mağrib kuvvetleriyle savaşmak yerine onlarla anlaşma yaparak vergi ödemenin bir sebebi de; bu şekilde iyi ilişkiler kurdukları Mağrib yöneticilerini kendi ticari rakiplerine karşı kullanmak isteğiydi. Bu yüzden ABD ticaret gemilerini hedef alan saldırılar,

---

[102] Clack, **age**., s.6.

[103] Samuel Eliot Morison, **The Oxford History of the American People**, Oxford University Press, Nex York, 1965, s.282.

[104] Akdes Nimet Kurat, "Berberi Ocakları İle Amerika Birleşik Devletleri Münasebetleri (1774-1816)", **AÜ.DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:2, Ankara, 1964, s.175. s.175-213.

[105] Erhan, **age.**, s.38.

[106] Mine Erol, "Amerika'nın Cezayir İle Olan İlişkileri 1785-1816", **İÜ.EF. Tarih Dergisi,** Sayı:32, 1979, s.689.

[107] Berberi Ocakları, Garp Ocakları; zahiren Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altında, fakat fiilen müstakil bir durumda bulunan Kuzey Afrika Ocakları'na (Cezayir, Tunus ve Trablus) Avrupalılar öteden beri "Berberî Korsanları" (Barbary Corsairs) adını vermişlerdi. Kurat, **age**., s.175. **Bkz**. Gregory Fremont-Barnes, **The Wars of the Barbary Pirates: To the Shores of Tripoli: The Rise of the US Navy And Marines**, Osprey Publishing, USA, 2006.

[108] Eugene Schuyler, **American Diplomacy and the Furtherance of Commerce**, Charles Scribner's Sons, New York, 1886, s.194.

[109] Mesela: Cezayir-i Garp Ocağı, Osmanlı İmparatorluğu'na tabi olmakla beraber Dayı'nın tayini her zaman padişahın tasdikine sunulmaktaydı. Cezayir donanması bir harp vukuunda İstanbul'dan gelen ferman üzerine Kaptan Paşa'nın emrine veriliyordu. Garp Ocakları birbirleriyle anlaşmazlığa düştükleri vakit Osmanlı hükümetinin müdahalesi taraflarca tabi karşılanıyordu. Ercüment Kuran, "Tarihte Osmanlı İmparatorluğu ve Cezayir", **Türkiye'nin Batılılaşması ve Milli Meseleler**, Der.:Mümtazer Türköne, TDV Yayınları, Ankara, 2004, s.267.

[110] Erol, "Amerika'nın Cezayir…", s.692.

İngiltere'nin teşvikiyle artmıştı.[111] Amerikan Kongresi, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson ve John Adams gibi Bağımsızlık Savaşı'nın önde gelen isimlerinden oluşan bir heyeti 1784 Mayısı'nda Mağrib yöneticileriyle anlaşma yapmak için görevlendirdi ve heyet emrine verilecek armağanlar için 80 bin dolar tahsis edildi.[112] 1790 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı Kongre'ye, Akdeniz'deki ticaretin çok önemli olduğunu ve Garp Ocakları ile barış yapılmadığı takdirde ABD ticaretinin tamamıyla durabileceğini ve barışın 320 bin dolar ödemekle sağlanabileceğini bildiren bir rapor sunmuştur.[113] Ekim 1796'da ABD'li kaptan Richard O'Brien, barış anlaşması için Cezayir'de Dayı Hasan Paşa'ya 200 bin dolar teslim etti. Trablusgarp Hâkimi Yusuf Paşa ile de Kasım 1796'da 10 bin dolara anlaşma imzalandı.[114]

Sonuç

1775 tarihinde Philadelphia'da II.Amerikan Kongresi toplanmış ve yayınlanan bir bildiri ile bağımsızlık mücadelesi resmen başlamıştır. Yaklaşık altı yıl süren zorlu savaşlardan sonra Amerikalılar galip gelmiş ve 4 Temmuz 1776 tarihinde bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Bağımsızlık mücadelesi sonrasında İngiltere, Amerika ile olan ticari ilişkilere yasaklama getirmiş, tedavüldeki altının yetersiz oluşu, köylülerin ürünlerini satacağı pazar alanlarının sınırlı oluşu, ağır iklim koşulları ve yeni kurulan devletin resmi parasının olmayışı Amerikalılar için ekonomik hayat güçleşmiştir. Bu dönemde bazı eyaletlerce para basılsa da, tüccar ve bankacıların yeterli desteği göstermemesi üzerine başarı sağlanamamıştır. Ayrıca ekonomik hayattaki bu güçlükler devlet idaresini zorlaştırmış ve bağımsızlık mücadelesi nedeniyle alınan borçların geri ödenmesi ise yeni vergilerin yürürlüğe konulmasını gerektirmiştir. Bu durum da yeni isyanlara sebep olmuştur. Yönetimin halka ağır vergiler yüklemesi neticesinde birçok vergi isyanı başlamış ve bu isyan hareketleri çok önemli toplumsal dönüşümlere sebep olmuştur. Ağır, haksız ve adaletsiz vergiler tahammül edilemez boyutlara ulaştığında halkın vergilere karşı aktif direnişi başlamış ve Amerikan tarihinde olduğu gibi bir devletin bağımsızlık mücadelesinin temelini oluşturabilmiştir.

Amerika kıtasında yaşayanlar Avrupa'daki aydınlanma hareketinden etkilenmişlerdi ve bu yeni esaslara göre yaşamlarını kurmak istediler. 1776'da özgürlük ile eşitliğin dokunulmaz ve kutsal insan hakları olduğunu ilan ettiler ve kurdukları devleti bu temele dayandırdılar. Ancak tarım yaptıkları geniş topraklarında zenci köleleri de çalıştırmaya devam

[111] James A.Carr, "John Adams and the Barbary Problem: The Myth and the Record", **American Neptune**, Vol:XXVI, No:4, October 1966, s.231.

[112] Thomas A. Bryson, **Tars, Turks and Tankers: The Role of the United States Navy in the Middle East 1800-1979**, The Scarecrow Press, Metuchen:N.J., 1980, s.2.

[113] Erol, "Amerika'nın Cezayir…", s.695.

[114] Mine Erol, "Amerikan Trablusgarp İlişkileri", **AÜ. DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:13, Sayı:24, Ankara, Tarihsiz, s.130. 5 Eylül 1795'te (21 Safer 1210) ABD bir anlaşma yapmayı kabul eder. Anlaşmaya göre ABD, Cezayir'deki esirlerin iadesi ve gerek Atlantik'te, gerekse Akdeniz'de ABD sancağı taşıyan hiçbir tekneye dokunulmaması karşılığında, 642 bin altın ve yılda 12 bin Osmanlı altını (216 bin dolar) ödemeyi kabul eder. Dili Türkçe olan ve 22 maddeden oluşan anlaşmaya, Başkan George Washington ve Cezayir Beylerbeyi Hasan Dayı imza koyar. Böylece ABD yıllık vergiye bağlanmış olur. Bu, ABD tarihinde yabancı bir dille (Türkçe) imzalanan tek anlaşma olduğu gibi, yabancı bir devlete vergi ödemeyi kabul eden tek Amerikan belgesi olup ABD Başkanı George Washington'ın dönemin Osmanlı Sultanı III.Selim tarafından muhatap görülmemiş olması kayda değerdir. Anlaşma 7 Mart 1796'da Amerikan Kongresi'nce de onaylandı. http://avalon.law.yale.edu/18th_century/bar1795t.asp#art1

ettiler.[115] Amerikan Bağımsızlık Savaşı; güneyin insanlarını kuzeye, doğudakileri batıya yaklaştırmış ve insanlar birbirini tanımışlardır. Boston'da bulunan koyu mutaassıp bir kişi, Virginia'da İngiliz kilisesine sadık kalmış olan bir kişinin insan suratlı bir şeytan olmadığını öğrenmiştir.[116] Amerikalılar, bağımsızlıklarını ilkelerinden hiç ödün vermeden kazanmışlardı. Mücadelenin en karanlık günlerinde bile herhangi birine vergi ödemeyi reddetmişlerdi. Amerika kongresinin bastığı kâğıt parayı kimse altını çevirmeye kalkışmadı ve bu güven ortamında devrimin harcamaları bu kâğıt parayla karşılandı.[117] Devrim öncesinde Amerikan kolonilerinde yaşayanlar, Britanya tarihini kendi tarihleri olarak benimsemişlerdi. Devrimden sonra 13 koloni arasında ulusal bir kimliği pekiştirebilmek için özgün bir Amerikan geçmişine gerek olduğu yavaş yavaş anlaşıldı. Yeni ders kitapları, bu yöndeki ilk girişimi temsil etmekteydi. George Bancroft gibi tarihçilerin eserlerinde, Amerikalılara yaptıklarından gurur duyulacak bir ulusa mensup oldukları fikri aşılanıyordu: Onlar, Avrupa'daki kokuşmuş yaşlı toplumu bırakıp bu vahşi topraklara medeniyet getirmişti; ataları, kendi ayakları üzerinde durma, dürüstlük, hürriyet gibi değerleri geliştirmiş ve şimdi bunlar bütün Amerikalıların mirası olmuştu. Bir sonraki kuşağın "*akılsızca yurtseverlik*" diye küçümseyip bir kenara attığı şey, o zamanlar ulusal kimliğin geçerli ve gerekli bir ifadesi sayılıyordu.[118]

Avrupa'da durmadan hükümetler devriliyor, anayasalar değişiyor, diktatörler çıkıyor, akla hayale sığmayacak cinayetler işleniyordu. Fransız İhtilali'nin insan hakları ve demokrasi anlayışı çeşitli ihtirasların elinde ikide birde oyuncak haline geliyordu. Bu gibi krizlere ABD'de pek rastlamıyoruz. Aksine Avrupa'da demokrasi tehlikeye düştükçe ABD koşup Avrupa'yı girdiği bataklıktan kurtarıyor. İki büyük dünya savaşı bunun şahididir.[119] Ronald Steel'in yazdığına göre; bazı insanlarda dünyayı daha mutlu, daha düzenli kılma ve onu bize yaraşır duruma getirme işinin ABD'ye düştüğü inancı vardır. Amerika, insanlığın çehresini değiştirmeyi, ona yeni bir yüz ve biçim vermeye çalışmaktadır. Daha 1765'te John Adams: "*Amerika'nın kuruluşu, Tanrı'nın hala tutsaklık durumunda bulunan insanlığı aydınlatıp ve zincirlerinden kurtarmak yolunda taşıdığı bir niyet gibidir.*" Herman Melville ise şöyle diyordu: "*... ve biz Amerikalılar, apayrı bir ulusuz, zamanımızın İsrail'iyiz, dünya özgürlüklerinin temel direğini biz tutuyoruz.*"[120] Ancak günümüzde Afganistan ve Irak işgalleriyle Amerika, insanlığı savaşlara ve felaketlere sokmaktadır.

Kızılderililerin kolonizasyon hareketine karşı ciddi bir engel oluşturmayacak kadar sayıca az ve medeniyetçe geri olmaları, beyaz göçmenler için bir şans olmuştur. Zaman zaman kolonizasyonu geciktirdilerse de hiçbir zaman bu hareketi durduramadılar.[121] Fransızların kışkırtmasıyla Ottowa kabilesinin şefi Pontiac yönetiminde yerliler ayaklandı. Karakollar ele geçirildi, kolonlar öldürüldü ve ayaklanmayı bastırmak için düzenli İngiliz birliklerinin müdahalesi gerekti.[122] Amerikalıların Kızılderilileri öldürerek sayılarını azaltması, zencileri köle olarak alıp satması, insan hakları ve özgürlüklerden bahseden sözleriyle çelişmektedir.

---

[115] Ernst H. Gombrich, **Dünya Tarihi**, Çev.:Ahmet Mumcu, İnkılap yayını, İstanbul, 1997, s.256.
[116] İlhan Lütem, **Amerika'yı Tanıyalım,** MEB yayını, Ankara, 1946, s.37.
[117] Colin McEvedy, **Modernçağ Tarih Atlası 1483'ten 1815'e Avrupa**, Çev.:Ayşen Anadol, Sabancı Ü. yayını, İstanbul, 2003, s.68.
[118] Tosh, **age.**, s.6.
[119] Cezmi Tahir Berktin, **Demokrasi Kahramanı Thomas Jefferson,** Ayyıldız matbaası, Ankara, 1966, s.183.
[120] Julien, **age.**, s.21-22.
[121] Commager-Nevins, **age.**, s.20-22.
[122] Gelişim-Hachette, **age.**, C.5, s.1337.

13. asırda İngiltere'de başlayan anayasal süreç, Avrupa kıtasında değişik formlar aldıktan sonra, koca bir okyanus aşarak Kuzey Amerika kıtasına ulaştı. Burada özellikle Avrupa ülkelerinden göç eden ve aydınlanma düşüncesine sahip insanlar arasında hem güçlendi hem de değişik biçimler aldı. Bağımsızlık, özgürlük, eşitlik gibi kavramlar 13 kolonide iyice yerleşti. 18. asır sonlarında Batı Avrupa'ya döndü ve Fransız Devrimi'ne yol açtı. Milliyetçilik ve demokrasi fikirleri dönemin Endüstri Devrimi ve Emperyalizm ile körüklenerek Batı'dan doğuya doğru ilerleyip Osmanlı toprağından geçerek yayıldı.[123]

18.asrın sonlarına doğru Yeni Dünya'da 1873'te yapılan Versailles Antlaşması ile Amerika Birleşik Cumhuriyeti tarih sahnesine çıkarken, Osmanlı İmparatorluğu çoktandır gerileme devrine girmiş bulunuyordu.[124] Amerika Kıtası'nın keşfiyle dünya ekonomisi nakdi mübadelenin yoğunlaşmasına doğru önemli bir gelişme göstermiştir. Piyasaya yönelen kıymetli madenler özelikle gümüş, satın alma gücünü destekleyerek talebi yükseltiyor ve böylece fiyatlarda bir kıpırdanmaya yol açıyordu. Batı'nın yükselen satın alma gücü ile fiyatların yükselme eğilimi nakit sağlamada önemli darboğazlarla karşılaşan ve fiyat yapılarındaki farklılıktan dolayı piyasadaki altın ve gümüşü Mısır'a ve doğuya kaptıran Osmanlı ülkesinde, daha şiddetli bir para darlığı yaratmıştır. Bu darlık 1683'den sonra mali baskıların şiddetlenmesi ile ekonomideki nakdileşmeye doğru olan eğilimi güçlendirmiştir.[125] Osmanlı Devleti üzerinde zamanla giderek artan Amerikan etkisinin oluşmasında 19. asırda rol oynayan iki kurumdan birisi "*Amerikan donanması*" diğeri de "*Amerikan misyonerleri*" olmuştur. Donanma işin sert yüzü ve soğuk yanıydı. Bir de sıcak yüzü, sempatik, insancıl görünümlü bir mekanizma olan misyonerlik vardı. Misyonerlik birçok açıdan donanmadan daha avantajlı idi. Örneğin maddi açıdan; Akdeniz'de dolaştırılacak bir firkateynin yıllık masrafı 80.000 dolarken, bir misyoner ailesinin yıllık gideri 1.000 doları bulmuyordu.[126] Amerikan ideolojisine hâkim olan ana faktör kendi Hristiyanlık değerlerini dünyaya yaymak olduğu için misyonerlik bizzat devlet eliyle icra edilmiştir. Ayrıca Hristiyanlığın doğduğu toprakların Osmanlı hâkimiyetinde bulunması ABD nezdinde Osmanlı Devleti'ni önemli kılmıştır. ABD'nin kuruluşuyla birlikte "*İnsan Hakları Beyannâmesi*" ilan edilerek demokratik bir rejim kurulmuş ve Avrupa'ya hem örnek ve hem de O'na karşı bir denge unsuru olmuştur. Avrupa kültür ve medeniyeti artık yeni bir yayılma alanı bulmuştur. Ancak ne yazık ki insan hakları, eşitlik, adalet ve hürriyet gibi kavramlar; hiçbir zaman zenciler, Kızılderililer ve sömürgeleştirilen halklar için geçerli olamamıştır.

ABD'nin kuruluşunun sonuçlarını şöyle özetleyebiliriz: İnsan Hakları Beyannâmesi ilan edilerek demokratik bir rejim kurulmuş ve Avrupa'ya örnek olmuştur. Avrupa kültür ve medeniyeti yeni bir yayılma alanı bulmuştur. Göçler sonucunda Avrupa'da işsizlik azalmış, siyasi ve dini kavgalar önemini kaybetmiştir. ABD, artık Avrupa'ya karşı bir denge unsuru olmuştur.

[123] Sander, **age.**, s.150.
[124] Orhan F. Köprülü, "Tarihte Türk Amerikan Münasebetleri", **Belleten**, Cilt:LI, Sayı:200, TTK yayını, Ankara, 1987, s.927. s.927-947.
[125] A.Mesud Küçükkalay, **Coğrafi Keşifler ve Ekonomiler**, Çizgi kitapevi yayını, Konya, 2001, s.266.
[126] Uygur Kocabaşoğlu, **Kendi Belgeleriyle Anadolu'daki Amerika**, Arba yayınları, İstanbul, 1989, s.13.

KAYNAKÇA

"Amerikan Devrimi", **Genel Kültür Resimli Ansiklopedi**, Cilt:1, Gözlem matbaacılık, İstanbul, 1984.

ABD'nin Portresi, Editör.:Dennis Drabelle, Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı Yayını, Eylül 1997.

ADAMS Charles, **Those Dirty Rotten Taxes: The Tax Revolts That Built America**, The Free Press, New York, 1998.

AKBAY Muvaffak, "Amerika Birleşik Devletlerinin Anayasa Tarihi", **A.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:7, S:1-2, 1950, s.446-493.

AKTAN Coşkun Can, DİLEYİCİ Dilek, SARAÇ Özgür, **Vergi, Zulüm ve İsyan**, Phoenix Yayınevi, İstanbul, 2002.

Amerika Coğrafyasının Ana Hatları, ABD Basın ve Kültür Merkezi yayını, Ankara, Tarihsiz.

Amerika Hakkında Amerika Birleşik Devletleri Anayasası, The World Book Encyclopedia, 2004.

ANDREWS Charles McLean, **The Colonial Background of the American Revolution: Four Essays In American Colonial History**, Yale University Press, London, 1978.

ARAZ Nezihe, **Başlangıcından Bugüne Dünya Tarihi,** Cilt:2, Kaynak yayını, İstanbul, 1974.

ARMAOĞLU Fahir, **Siyasi Tarih,** TTK yayını., Ankara, 2003.

ATAÖV Türkkaya, "1898 İspanyol-Amerikan Savaşı ve Sonuçları", **AÜ. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt:22, Sayı:2, Ankara, 1967, s.237-284.

AVCI Orhan, "*Bugüne Uzanan Yakınçağ, 1800-2000*", **Tarih El Kitabı**, Grafiker yayını, Ankara, 2004.

AYDIN Suavi, **Modernleşme ve Milliyetçilik**, Gündoğan Yayınları, Ankara, 2000.

BARNES Gregory Fremont, **The Wars of the Barbary Pirates: To the Shores of Tripoli: The Rise of the US Navy And Marines**, Osprey Publishing, USA, 2006.

BEAUD Michel, **Kapitalizmin Tarihi**, Çev.:Fikret Başkaya, Dost kitapevi yayını, Ankara, 2003.

BERKTİN Cezmi Tahir, **Demokrasi Kahramanı Thomas Jefferson,** Ayyıldız matbaası, Ankara, 1966, s.183.

BLAINEY Geoffrey, **Dünyanın Kısa Tarihi**, Çev.:E.Kaliber-O.Şen, 1001 Kitap yayını, İstanbul, 2005.

BRAUDEL Fernand, **Uygarlıkların Grameri**, Çev.:M.Ali Kılıçbay, İmge yayını, Ankara, 2001.

BRYSON Thomas A., **Tars, Turks and Tankers: The Role of the United States Navy in the Middle East 1800-1979**, The Scarecrow Press, Metuchen:N.J., 1980.

CARR Edward Halett, **Milliyetçilik ve Sonrası**, Çev.:Osman Akınhay, İletişim yayını, İstanbul, 2007.

CARR James A., "John Adams and the Barbary Problem: The Myth and the Record", **American Neptune**, Vol:XXVI, No:4, October 1966, s.231-257.

CLACK George, **ABD'nin Portresi**, Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı yayını, 1997.

COMMAGER Henry Steele-NEVINS Allan, **ABD Tarihi**, Çev.:Halil İnalcık, Doğu Batı yayını, Ankara, 2005.

CRANSTON Maurice, "İnsan Hakları Nelerdir" (Haz.:Atilla Yayla), **Sosyal Siyasal Teori Seçme Yazılar**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 1993.

CURRENT Richard N., WILLIAMS T. Harry, FREIDEL Frank, BRINKLEY Alan, **American History: A Survey**, Seventh Edition, Vol:1, Alfred A. Knopf, New York, 1987.

CURTIS George Ticknor, **History of the Origin, Formation and Adoption of the Constitution of the United States: With Notices of Its Principal Framers**, Cilt:2, Harper&Brothers, New York, 1865.
ÇAYKARA Emine, **Tarihçilerin Kutbu Halil İnalcık Kitabı**, İş Bankası yayınları, İstanbul, 2006.
DOĞAN Meryem, "İngiltere'nin Amerika'da Uyguladığı Sömürge Siyaseti 1620-1774", Fırat Ü.SBE. Basılmamış YLS Tezi, Elazığ, 2007.
DOREL Gérard, **Amerikan İmparatorluğu Atlası**, Çev.:Alper Altuğ, NTV yayınları, İstanbul, 2007.
DUFOUR Ronald P., **Colonial America**, West Publishing Company, USA, 1994.
DUVERGER Maurice, **Siyasi Rejimler**, Çev.:Yaşar Gürbüz, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1966.
ELIOT Morison Samuel, **The Oxford History of the American People**, Oxford University Press, Nex York, 1965.
ERHAN Çağrı, **Türk-Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri**, İmge kitapevi, Ankara, 2001.
ERİNÇ Sırrı, "*ABD*", **İslam Ansiklopedisi**, Cilt:III, TDV yayını, İstanbul, 1991.
EROL Mine, "Amerika'nın Cezayir İle Olan İlişkileri (1785-1816)", **İÜEF. Tarih Dergisi,** Sayı:32, İstanbul, 1979, s.689-730.
EROL Mine, "Amerikan Trablusgarp İlişkileri", **AÜ.DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:13, Sayı:24, Ankara, Tarihsiz, s.129-155.
EUGENE Schuyler, **American Diplomacy and the Furtherance of Commerce**, Charles Scribner's Sons, New York, 1886.
EYİCİL Ahmet, **Siyasi Tarih 1789-1939**, Gün yayını, Ankara, 2005.
EYUBOĞLU İ.Zeki, **Tarihin İlkeleri**, Say yayını, İstanbul, 1991.
FEER Robert A., "Shays's Rebellion and the Constitution: A Study in Causation", **The New England Quarterly**, Vol:42, No:3 (Sep., 1969), s.388-410.
FERRO Marc, **Sömürgecilik Tarihi 13.Yüzyıl-20.Yüzyıl**, Çev.:Muna Cedden, İmge yayını, Ankara, 2002.
Gelişim Genel Kültür Ansiklopedisi, Amerikan Tarihi, Fasikül No:78, Gelişim yayını, İstanbul, 1979.
Gelişim-Hachette Türk ve Dünya Tarihi Ansiklopedisi, Cilt:5, Gelişim yayını, İstanbul, 1985.
GOMBRICH Ernst H., **Dünya Tarihi**, Çev.:Ahmet Mumcu, İnkılap yayını, İstanbul, 1997.
GREENE Jack P., POLE J.R., **A Companion to the American Revolution**, Blackwell Publishing, USA, 2004.
HALICI Ali Galip Özgül, **Maliye Tarihi**, Ege Ü. İ.F., Teksir Yayınları, İzmir, 1980.
HEATON Herbet, **Avrupa İktisat Tarihi İlkçağdan Sanayi Devrimine**, Çev.:M.A.Kılıçbay, Ankara, 1995.
HOCAOĞLU Durmuş, "Millet Şuuruna Örnek Olmak Üzere Amerikan Milliyetçiliği: O'Sullivan ve Bellamy", **Türkiye Günlüğü**, Sayı:88, Bahar, 2007, s.87-91.
http://avalon.law.yale.edu/18th_century/bar1795t.asp#art1
http://www.corbisimages.com/stock-photo/rights-managed/IH023518/george-washington-speaking-at-constitutional-convention/?ext=1
http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/wash-pix/w-port.jpg
http://www.tarihiolaylar.com/wp-content/uploads/Boston_Tea_Party.jpg
İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi, (Haz.: C.B.Akal, O.Erözden, O.Akbulut, E.Zeybekoğlu), Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı yayını, İstanbul, 2003.

JULIEN Claude, **Amerikan İmparatorluğu,** Çev.:T.Saraç-A.Gülercan, Hitit yayını, Ankara, 1969.
KELEŞ Mehrigül, **Başkanlık Rejimi**, Kanyılmaz Matbaası, I.Baskı, İzmir, 1996.
KENNEDY Paul, **Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri, Ç**ev.:B.Karanakçı, İş Bankası yayını, Ankara, 1991.
KISSINGER Henry, **Diplomasi**, Çev.:İbrahim H.Kurt, Türkiye İş Bankası Kültür yayını, Ankara, 1998.
KLEPPER Michael-GUNTHER Robert, **En Zengin 100 Amerikalı**, Çev.:B.Çekmece, Aksoy yayını, İstanbul, 1999.
KOCABAŞOĞLU Uygur, **Kendi Belgeleriyle Anadolu'daki Amerika**, Arba yayınları, İstanbul, 1989.
KÖPRÜLÜ Orhan F., "Tarihte Türk Amerikan Münasebetleri", **Belleten**, Cilt:LI, Sayı:200, TTK yayını, Ankara, 1987, s.927-947.
KROUT, John A., RICE Arnold S., HARIS, C.M., **United States History to 1877**, Harper Colins, USA, 1991.
KURAN Ercüment, "Tarihte Osmanlı İmparatorluğu ve Cezayir", **Türkiye'nin Batılılaşması ve Milli Meseleler**, Der.:Mümtazer Türköne, TDV Yayınları, Ankara, 2004, s.267. s.261-272.
KURAT Akdes Nimet, "Berberi Ocakları İle Amerika Birleşik Devletleri Münasebetleri (1774-1816)", **AÜ.DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:2, Ankara, 1964, s.175-213.
KUTAY Cemal, **Amerika**, Boğaziçi yayınevi, İstanbul, 1979.
KÜÇÜKKALAY A.Mesud, **Coğrafi Keşifler ve Ekonomiler**, Çizgi kitapevi yayını, Konya, 2001.
LEE J. Stephen, **Avrupa Tarihinden Kesitler**, Çev.:Savaş Aktur, Dost kitapevi yayını, Ankara, 2002.
LÜTEM İlhan, **Amerika'yı Tanıyalım,** MEB yayını, Ankara, 1946.
MAUROIS Andrea-ARAGON Louis, **Amerika-Rusya**, Cilt:1, Çev.:Galip Üstün, Cem yayını, İstanbul, 1968.
MAYS Terry M., **Historical Dictionary of the American Revolution**, The Scarecrow Press, UK, 2010.
MCEVEDY Colin, **Modernçağ Tarih Atlası 1483'ten 1815'e Avrupa**, Çev.:Ayşen Anadol, Sabancı Ü. yayını, İstanbul, 2003.
MCNEILL William H., **Dünya Tarihi, Ç**ev.:Alaeddin Şenel, İmge yayını, Ankara, 2002.
MIDDLETON Richard, **Colonial Amerika: A history 1607-1760**, Cambridge Mass., Blackwell, 1992.
MUSULIN Janko, **Hürriyet Belgeleri**, Belge yayını, İstanbul, 1983.
OLSON James Stuart-SHADLE Robert, **Historical Dictionary of European Imperialism**, Greenwood Press, New York, 1991.
ÖZEY Ramazan, **Amerika Coğrafyası**, Aktif yayıncılık, İstanbul, 2007.
PARKER David, **Batıda Devrimler ve Devrimci Gelenek 1560-1991**, Çev.:Kemal İnal, Dost kitapevi yayınları, Ankara, 2003.
PURVIS Thomas L., **Colonial America To 1763**, Facts On File, Inc., USA, 1999.
SANDER Oral, **Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e**, İmge yayını, Ankara, 2003.
SWEARINGEN M., "Amerikan İhtilâline Bir Bakış", **AÜ.DTCF. Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, Ankara, 1957, s.70-71. S.69-82.
ŞAFAK Nurdan, **Osmanlı-Amerikan İlişkileri**, OSAV yayını, İstanbul, 2003.
ŞEN Y.Faruk, **Globalleşme Sürecinde Milliyetçilik Trendleri ve Ulus Devlet,** Yargı yayınevi, İstanbul, 2004.

TANİLLİ Server, **Uygarlık Tarihi**, Cem yayını, İstanbul, 1996.
Tarih-III, TTK yayını, İstanbul, 1933.
TOCQUEVILLE Alexis de, **Amerika'da Demokrasi**, (Haz.:İ.Sezal-F.Dilber), Yetkin yayını, Ankara, 1994.
TOSH John, **Tarihin Peşinde**, Çev.:Özden Arıkan, Tarih Vakfı Yurt yayınları, İstanbul, 1997.
TUNÇAY Mete, **Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi-2**, Teori Yayınları, Ankara, 1986.
TÜMERTEKİN Erol, **Anglo-Amerika**, İstanbul Üniversitesi yayını., İstanbul, 1970.
ÜÇOK Coşkun, **Siyasal Tarih (1789-1960)**, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara, 1978.
WARD Harry M., **Colonial America 1607-1763**, Prentice Hall Inc., USA, 1991.
WERNER Emmy E., **In Pursuit of Liberty: Coming of Age in the American Revolution**, Greenwood Publishing Group, USA, 2006.
ZINN Howard, **Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi**, Çev.:Sevinç Sayan Özer, İmge kitapevi, Ankara, 2005.